

İZ DERGİ

İZMİR'İN DERGİSİ / MAYIS 2021 / SAYI: 58 / FİYAT: 20 TL

35
SORUDA
Ednan
Arslan

sinema kentsel dönüşüme
tanıklık ediyor

ZEYNEP ALTIOK AKATLI YAZDI:

BİR DÖNÜŞÜMÜN ANATOMİSİ

Bayraklı
Belediye Başkanı
Serdar
Sandal

ÖNCELİĞİMİZ hep vatandaş

İZMİR'DE
dönüşüm
hızlandı

deprem
korkusuyla
yüzleşmek

Seyit Torun: Şeffafız,
uzlaşıyoruz, çevreye ve
tarihe saygı duyuyoruz

Ateş İlyas Başsoy: Her
CHP'li 'CEHAPE zihniyetini'
sahiplenmek zorunda

Ramazan Ergüt: İzmir'in
dayanışmasını başka
hiçbir yerde görmedik

ISSN 0254-8011

9 770254 801975

İzmirli ama yerel değil

MAYIS 2021

İçindekiler

04

13

18

22

26

50

UNUTMAMAK, UNUTTURMAMAK İÇİN...

"Çocuk ve gençlik kenti Bayraklı" mottosuyla aday olmuştu, Bayraklı'nın öğretmen Belediye Başkanı Serdar Sandal.

Her belediye başkanının hayalidir, bir kenti yeniden yaratmak.

Hatta belki de fantezisi...
Hayal kurmadan bir kent yönetilebilir mi zaten!

*

Tam kenti yeniden yaratma hayaline odaklanmışken, uzun yıllar unutulamayacak türden ağır sonuçları olan bir şiddetle sarsıldı İzmir...

30 Ekim 2020 depremi İzmir'in 'tarihi başkenti' Bayraklı'yı vurdu.

Benzeri büyüklükte depremler sonrasında aylarca süren çadırkent görüntüleri ortaya çıkmadı belki ama her büyük depremde olduğu gibi 30 Ekim'de de unutulamayacak yaralar açıldı.

*

İşte bu sayı, önemli bir mücadele yöntemi olan 'unutmamak ve unutturmamak' üzere hazırlandı.

'Deprem, dayanışma, kentsel dönüşüm' içerikleriyle hazırladığımız dergimizi uzun yıllar saklamanızı, yaşanan acıları da, İzmir'e çok yakışan dayanışma örneklerini de, vaat edilenleri de unutmamanızı, unutturmamanızı isteriz.

*

Kaybettiklerimizin anısına saygı ile...

Bir daha hiç yaşanmasın diye!

Ümit Kartal

İMTİYAZ SAHİBİ

Ege İz Gazete
Basın Yayın
Reklamcılık
San. ve Tic. A.Ş. adına
Ümit Kartal

**Yazı İşleri Müdürü
(Sorumlu)**
Yağız Barut

Genel Koordinatör
Özgür Coşkun

Reklam Sorumlusu
Pınar Teke

HABER MERKEZİ
Nil Kahramanoğlu
Gizem Taban
Ömer Dinç
Şermin Çolak
Tuğçe Kaş

ANKARA TEMSİLCİSİ

Yasin Aksu

GRAFİK

Hürrem Karaoğlu

HUKUK DANIŞMANI

Av. Utku Kılınç

Yönetim Yeri Adresi

Alsancak Mahallesi,
1478 Sk.,
Maliki İşhanı,
Kat:5 Daire: 505
(35220) Konak-İzmir

TELEFON

0232 502 44 88

E-MAİL

izgazete@gmail.com

SAYI: 58

FİYAT: 20 TL

BASIM TARİHİ

06.05.2021

BASIM YERİ

ENKİ MATBAACILIK
Tuna Mah. Sanat Cad.
No:41 Çamdibi –
Bornova / İzmir
Sertifika No: 35787

TELEFON

0232 469 51 00

ABONELİK İÇİN İBAN NO

TR38 0001
0009 8327
9763 2550 01
Ziraat Bankası
Ümit Kartal

ISSN

2548-0197

**Yazıların
sorumluluğu
yazarlarına aittir.**

'Önceliğimiz depremzedeleri kalıcı konutlara yerleştirmek'

"1999 deprem yönetmeliği öncesi yapılan tüm binalar yıkılıp yerine yenileri yapılırken hiçbir vatandaşımız hak kaybına uğramayacak. Bundan sonraki süreç, uygun kredi koşullarını yaratıp vatandaşlarımızın hak kaybı yaşamadan bir an önce sağlıklı konutlara kavuşmasıdır."

İzmir depreminin ardından Bayraklılı yurttaşları yalnız bırakmayarak her ihtiyaca hızla cevap veren, bugün ise kentsel dönüşüm ve yenileme çalışmalarında yurttaşın hak kayıpları yaşamaması için oldukça titiz davranan Bayraklı Belediye Başkanı Serdar Sandal, ilçedeki

son durum hakkında önemli bilgiler paylaştı. Vatandaşlara kritik uyarılarda bulunan Başkan Sandal, her şeye rağmen Bayraklı'nın değer kazanmaya devam edeceğinin mesajını verirken depremzedelerin konut sorunlarının çözümü ve kalıcı konutlara geçebilmeleri için süreci hızlandırdıklarını kaydetti.

GÜÇLENDİRME NEDEN DOĞRU DEĞİL?

Depremden korunmanın tek yolunun sağlıklı ve güvenilir binalar olduğunu hatırlatan Başkan Sandal, hasarlı evlerin güçlendirilmesi ya da yıkılıp yeniden yapılması gibi bir tartışmanın Bayraklı için doğru olmadığını nedenleriyle birlikte açıklayarak tartışmaya son noktayı koydu.

Sandal, "Hasar tespiti, gözlemsel bir işlem. Mühendisler, gözlemsel olarak çatlaklara, kolon ve kirişlere bakarak bir rapor çıkarıyor. Ben bu işe çok itibar etmiyorum. Önemli olan binanın risk değerlendirmesidir. Bu işe teknik bir incelemeden sonra belli olur. Bana göre 1999 deprem yönetmeliği öncesinde yapılan tüm binalar risklidir. Binanın az ya da çok hasarlı olmasının bir anlamı yok. Çünkü 2005 yılında az hasarlı raporu verilen binalarımız yıkıldı. O yüzden vatandaşlarımızın 'binamızı güçlendireceğiz' gibi söylemlerine belediye olarak karşı çıkıyoruz.

Serdar Sandal

BAYRAKLI BELEDİYE BAŞKANI

Zaten güçlendirmenin maliyeti, yeni bir binanın yapım maliyetine çok yakın. Bizim söz konusu deprem alanımızda zemin doğru bir zemin değil. Yaklaşık 10 metresi farklı zamanlarda deniz gelgitleri ile oluşmuş alüvyon bir alan. 25 metreye kadar sivilaşma oranı çok yüksek! Deprem yönetmeliği öncesinde yaptığımız hiçbir evin temeli, bodrum katı vs. olmadığı için de güçlendirme değil, binaların yıkılıp yeni standartlara uygun olarak yeniden inşa edilmesinden yanayız." diye konuştu.

'DEPREM, BEKLEMEDİĞİMİZ ALANDA VURDU!'

Bayraklı'da kentsel dönüşüm projelerinin aslında deprem öncesinde başladığını söyleyen ve mevcut süreci anlatan Başkan Sandal, "Adalet Mahallesi'nde geçmişte uygulanan bir plan revizyonu vardı ancak yurttaşlarımızda da bir memnuniyetsizlik söz konusuydu. Bu planı yenileme çalışmalarına başlamıştık. Fuat Edip Baksı ve Alpaslan Mahallesi'ni içine alan 60 hektarlık bir kentsel dönüşüm alanımız daha vardı. Burada da geçmişte Bayraklı Belediyesi yetkiyi Büyükşehir'e devretmiş ancak bazı nedenlerden dolayı vatandaşla uzlaşa sağlanamamıştı. Biz Tunç Başkanımızla görüşüp buradaki yetkiyi geri aldık ve yakında revizyon çalışmalarımız bitmiş olacak. Onun dışında Yamanlar, Onur, Nafiz Gürman ve Doğançay mahallelerini içine alan 600 hektarlık alan için de çalışmalar devam ediyor. Yani biz aslında deprem olmadan kentsel dönüşüm çalışmalarına başlamıştık. Çünkü kalitesiz yapı stokumuz var. Ancak samimi olmak gerekirse deprem hiç beklemediğimiz bir alanda vurdu bizi.

"Biz aslında deprem olmadan kentsel dönüşüm çalışmalarına başlamıştık. Çünkü kalitesiz yapı stokumuz var. Ancak samimi olmak gerekirse deprem hiç beklemediğimiz bir alanda vurdu bizi."

Buradaki iş ise kentsel dönüşümünden ziyade kentsel yenileme modeliyle yürütülecek. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yaptığı uygulama alanları var ama onun dışında vatandaşın yıkıp yapacağı yerlerle de ilgili bazı temel sıkıntılar vardı. Mesela bina ağır hasarlı ama 'riskli yapı' kabul edilemiyordu. Bu tür sorunları, Bakanlığımızla yaptığımız görüşmeler sonunda çok basit şekilde hallediyoruz. Öncelikle bu binaların riskli bina statüsüne girip 6306 sayılı kanundan yararlanmalarıyla ilgili çalışıyoruz. Yıkım süreçleri de ilçemizde devam ediyor. Amacımız bu dönem içerisinde yurttaşları tekrar kalıcı konutlara yerleştirmek" açıklamasında bulundu.

vatandaşın temel çekincesi nedir?

“Söz konusu deprem alanımızda zemin doğru bir zemin değil. Yaklaşık 10 metresi farklı zamanlarda deniz gelgiti ile oluşmuş alüvyon bir alan, 25 metreye kadar da sıvılaşma oranı çok yüksek! Deprem yönetmeliği öncesinde yaptığımız hiçbir evin temeli, bodrum katı vs. olmadığı için de güçlendirme değil binaların yıkılıp yeni standartlara uygun olarak yeniden üretilip vatandaşa sunulmasından yanayız.”

Vatandaşların kentsel dönüşüm ve yenileme çalışmalarındaki temel çekincesini de aktaran Bayraklı Belediye Başkanı Serdar Sandal, konuyla ilgili en doğru modeli uygulamak için yoğun çaba gösterdiklerini, vatandaşların haklarını korumanın asli görevleri olduğunu ifade ederek sözlerini şöyle tamamladı:

“Tüm planlamalarımızı yaparken önceliğimiz her zaman vatandaş. Önce yoksul insanların; evine ekmek götüremeyen, çocuğunu okutamayan ailelerin sorunlarını düşüneceğiz. Vatandaşın ne talep

ettiğini doğru duymalıyız. Cebinde evine ekmek götürecektir parası olmayan yurttaştan 100 bin lira gibi bir para istemek asla doğru değil. Bayraklı’da kimse yalnız kalmayacak. Bizim öncelikli görevimiz vatandaşımızın sorunlarına çözüm bulmak. Bu konuda da her zaman imkanlarımız dahilinde elimizden ne geliyorsa yapıyoruz. Özellikle deprem sonrası, vatandaşlarımızın sıkça sorduğu soruların başında gelen yeni binaların yapım sürecinde hak kayıplarının oluşup oluşmayacağıyla ilgili de belediye meclisimizde tarihi bir karar almıştık.

“Tüm planlamalarımızı yaparken önceliğimiz her zaman vatandaş. Önce yoksul insanların; evine ekmek götüremeyen, çocuğunu okutamayan ailelerin sorunlarını düşüneceğiz. Vatandaşın ne talep ettiğini doğru duymalıyız.”

Bu kararla 1999 deprem yönetmeliği öncesi yapılan tüm binalar yıkılıp yerine yenileri yapılırken hiçbir vatandaşımız hak kaybına uğramayacak. Bundan sonraki süreç, uygun kredi koşullarını yaratıp vatandaşlarımızın hak kaybı yaşamadan bir an önce sağlıklı konutlara kavuşmasıdır. Vatandaşlarımızdan iki şey istiyorum; birincisi kesinlikle arsalarını ve evlerini satmasınlar. Bayraklı’da bir değer düşüşü yok. Vatandaşın zor zamanından faydalanarak malına el koymak isteyenlerden rahatsızız, bu uyarının altını çizerek yapıyorum. İkincisi; belediyemizin bir şirketini sadece bu işlere yoğunlaşacak şekilde düzenliyoruz. Yani vatandaşımıza ücretsiz müşavirlik hizmeti vereceğiz. Firmalarla anlaşırken vatandaşın dikkatli olmasını istiyoruz. İnşaatin belli bir maliyeti ve sınırı var. Bunun altındaki ücretlerle ilgili tekliflerin hiçbirine evet dememelerini istiyoruz. Bahsettiğim belediye şirketimizle şunu sağlayacağız; tercih vatandaşta olmak kaydıyla biz seçeneklerimizi sunacağız, vatandaş başka bir firmayla çalışmak isterse ona da hayır demeyeceğiz. Ancak belediye olarak tüm aşamalarda bulunmak istiyoruz. Vatandaşımızın dolandırılmadan istediği kaliteli yapısına kavuşabilmesi için biz Bayraklı Belediyesi olarak elimizi taşın altına koymaya devam edeceğiz. Ayrıca kredi görüşmelerimiz de devam ediyor, özellikle Büyükşehir’in Dünya Bankası’yla yaptığı orta hasarlı binalarla ilgili bir çalışma var.”

Sandal, deprem sonrası vatandaşlardan gelen talepler üzerine Adalet, Manavkuyu ve Mansuroğlu mahallelerinde muhtarlıkların yanında Kentsel Dönüşüm İletişim Ofisi açtıklarını ve buradaki görevli personellerin, vatandaşların bina ve imar durumlarıyla ilgili sorularını yanıtladıklarını vurguladı.

dayanışma tek olanağımız...

Türkiye, mevcut ekonomik ve siyasal krizi yetmezmiş gibi son bir yılda Kovid-19 salgını, sel felaketleri ve deprem gibi büyük acıları birlikte yaşadı. Bu acılardan en büyük payı şüphesiz İzmir alırken 30 Ekim 2020 tarihinde 117 yurttaşın vefatına neden olan depremle de Bayraklı ilçesi hafızalarımıza kazındı. Bu anlamda da İz Dergi'nin elinizdeki sayısını hazırlarken Bayraklı Belediyesi'ne özel bir alan ayırdık; özverili çalışmalarına şahit olduğumuz Bayraklı Belediye Başkanı Serdar Sandal ve ekibi, bu süreçte yaraları sarmak için neler yapmış tek tek inceledik.

2 YIL HARÇ ÖDENMEYECEKİ

Bayraklı Belediyesi, İzmir depremde evleri yıkılan, orta veya ağır hasar alan vatandaşlardan ve esnaftan bir defaya mahsus imar ve ruhsat harcı almamayı kararlaştırdı. Buna göre İmar ve Şehircilik Müdürlüğüne düzenlenen her türlü imar durumu belgesinden evleri yıkılan, orta veya ağır hasar alan depremzedeler muaf oldu. Esnaf ise Bayraklı'da yeniden iş yeri açması durumunda, 2 yıl içinde bir defa geçerli olmak üzere iş yeri açma ve çalışma, gayrisihhi müessese ve iş yeri ile ilgili alınan diğer ücretleri ödemedi.

20 AİLEYE EVLERİ TESLİM EDİLDİ

Bayraklı Belediye Başkanı Serdar Sandal, Hürriyet Emlak Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Zeynep Tandoğan ve Ahbap Derneği kurucusu ünlü Sanatçı Haluk Levent arasında imzalanan protokol kapsamında, 20 depremzede ailenin 1 yıllık kiralrı karşılandı. Belediye tarafından beyaz eşya, mutfak malzemeleri, gıda, hijyen, ev tekstili ve kıyafet gibi ihtiyaçları da karşılanan vatandaşların tamamı evlerine yerleştirildi. Depremzede Nejla Karal, "Bizi hep aradılar, hiç yalnız bırakmadılar" diyerek belediye çalışanlarına teşekkür etti.

120 AİLEYE 3'LÜ BEYAZ EŞYA SETİ

Bayraklı Belediyesi, Arçelik ile yaptığı iş birliği kapsamında ihtiyaç sahibi 120 depremzede ailenin temel beyaz eşya ihtiyaçlarını karşıladı. Uygulamada ihtiyaç sahibi aileler; belediyeye başvuranlar ve durumu tespit edilenler arasından belirlendi. İzmir Arçelik bayilerinin de desteğiyle bu çerçevede depremde evleri yıkılan veya ağır hasar alan depremzede 120 ailenin buzdolabı, çamaşır makinesi, termosifon ya da set üstü ocak ihtiyaçları karşılandı. Eşyalar, vatandaşların yeni evlerine teslim edildi ve ekipler tarafından kuruldu.

17 APARTMAN GÖREVLİSİ BÜYÜKŞEHİR'DE İŞE BAŞLADI

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, depremin ardından Bayraklı'da apartman görevlileriyle bir araya geldi. CHP lideri, deprem nedeniyle hem işsiz hem de evsiz kalan apartman görevlilerinin sorunlarını çözmek için belediye başkanlarına talimat verdi. Başkan Serdar Sandal, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer ile birlikte iş sorununu çözeceklerini ifade etti. Soyer de apartman görevlilerine özel bir ihtimam gösterdiklerini belirterek depremde evi yıkılan 17 apartman görevlisinin işe girişlerini sağladıklarını açıkladı.

ESNAFA CAN SUYU

Başkan Serdar Sandal, Kovid-19 salgını ve deprem nedeniyle zor günler geçiren esnafla sık sık bir araya gelip hem talepleri dinledi hem de gelişmeler hakkında bilgi verdi. Salgın sürecinde dükkanları kapalı kalan esnaftan katı atık, çevre temizliği ile ilan ve reklam vergileri alınmadı. Öte yandan yiyecek-içecek ağırlıklı hizmet veren kafe gibi işletmelere de gıda paketi ve 500 lira nakdi yardım yapıldı. Sokağa çıkma yasakları nedeniyle tezgâhlarını açamayan pazarcılar, tezgahlarını açmadığı sürelerde pazar yeri tahsis ücretleri alınmadı.

KONTEYNER KENTTE YALNIZ BIRAKMADI

Bayraklı'da depremin yaralarını sarmak için ilk andan itibaren gece gündüz çalışan ve vatandaşların her zaman yanında olan Başkan Serdar Sandal, konteyner kentte kalan depremzedeleri sık sık ziyaret ederek ihtiyaç ve taleplerini dinledi. Sandal, "Tek dileğimiz, vatandaşlarımızın hızlıca kalıcı konutlara kavuşmalarıdır. Bu konuda da var gücümüzle çalışıyoruz" diyerek süreç hakkında yurttaşları bilgilendirdi. Sandal, tüm personeli alanda görevlendirerek her yurttaşla tek tek ilgilenilmesini de istedi.

ÇOCUKLARA YENİ YIL SÜRPRİZİ

Yeni yılda konteyner kentteki aileleri unutmayan Başkan Serdar Sandal, İzmir Sosyal Destek Platformu (İzmir Social Helper) gönüllüleri ve sosyal medya bloggerlarıyla birlikte, vatandaşları tek tek ziyaret etti. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından organize edilen etkinlikte Sandal, çocuklara oyuncak ve kırtasiye malzemeleri, ailelere ise gıda, kıyafet ve hijyen ürünlerinden oluşan yılbaşı paketleri armağan etti. Sandal, ziyaretler sırasında özellikle çocukların yoğun sevgisiyle karşılaştı ve yeni yılda bisiklet sözü verdi.

GÖNÜLLÜ ORDUSU GECE GÜNDÜZ ÇALIŞTI

Bayraklı'da depremin ardından İzmir'in çeşitli ilçelerinden gelen gönüllü gruplar, ihtiyaç sahiplerinin yardımına koştular. Ülkenin dört bir yanından gönderilen yardımlar depremzedelere hızla ulaştırılırken Bayraklı'daki büyük dayanışma dünyaya örnek oldu. Bu kapsamda 300 kişilik gönüllü topluluğu, Bayraklı Belediyesi'ne gelen yardımların depolanmasına yardım etti, yüzlerce gönüllü de sahada vatandaşlara ihtiyacı olan destekleri teslim etti.

'İLETİŞİM NOKTALARI'NDA DÖNÜŞÜM BİLGİLENDİRMESİ

Deprem sonrası vatandaşlardan gelen talepler üzerine harekete geçen Bayraklı Belediyesi, 3 farklı noktada Kentsel Dönüşüm İletişim Ofisi açtı. Adalet, Manavkuyu ve Mansuroğlu Mahallelerinde, muhtarlıkların yanında açılan ofislerde görevli personeller, vatandaşların bina ve imar durumlarıyla ilgili sorularını yanıtlarken sosyal yardım taleplerini de aldı.

CAN DOSTLAR

YALNIZ BIRAKILMADI

Bayraklı Belediyesi, depremde yaralanan veya evsiz kalan evcil hayvanlar ile sokaktaki can dostları da sahipsiz bırakmadı. HAYTAP, internet alışveriş platformu Getir ve Bursa Büyükşehir Belediyesi ile ortaklaşa yürütülen çalışma kapsamında satın alınan 1 buçuk ton mama Bayraklı Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü'ne teslim edildi. Ekipler, belirli periyotlarla ilçedeki sokak hayvanlarını besledi. Öte yandan enkazdan çıkarılan veya deprem bölgesinde bulunan sakat, kazalı hayvanların hepsinin tedavisi bakım evinde yapıldı. Bayraklı Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü, depremde enkaz altından kurtarılan evcil hayvanları rehabilite ederek, yeni sıcak yuvalarına kavuşturdu. Bu kapsamda 386 hayvanın tedavi ve bakımını yapan veteriner hekimler, 18 can dostu da sahiplendirdi. AHBAP Platformu da 8 kedinin bakımını üstlendi.

ÇOCUKLAR İÇİN ANLAMLILIŞ BİRLİĞİ

Sivil Toplum Destekleme Vakfı (STDV) tarafından İzmir depremine özel olarak sahada faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarını desteklemek amacıyla yapılan hibe çağrısı kapsamında İzmir Eğitim Kooperatifi (İZEK) ve Bayraklı Belediyesi iş birliği ile depremden etkilenen 144 çocuğa eğitici drama teknikleriyle hazırlanan 16 haftalık eğlenceli program ve velilere de destek toplantıları düzenlendi. 'Oyun Yeniden Başlasın Projesi' depremden etkilenen 6-12 yaş arasındaki çocukları kapsadı. 16 hafta boyunca 144 çocuğa internet üzerinden yaratıcı drama eğitimi, ihtiyaç halinde ailelere de psikolojik destek verildi.

İKİZ KARDEŞLER VE MALİK TAHİRLER UNUTULMADI

Rıza Bey Apartmanı enkazında hayatını kaybeden 15 yaşındaki ikiz kardeşler Çınar ve Sayra Alpgündüz'ün isimleri 23 Nisan Şenlikleri kapsamında Bayraklı Belediyesi tarafından düzenlenen spor etkinliklerinde yaşatıldı. Spor İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanan futbol, basketbol, voleybol, jimnastik, ayak tenisi, engellilere yönelik corn hole ve masa tenisi turnuvaları ile Bayraklılı çocuklar şenliklerde bir araya geldi. Ayrıca depremde hayatını kaybeden 28 yaşındaki başarılı futbolcu Malik Tahirler anısına da futsal turnuvası düzenlendi.

Elif Perinçek

MUCİZE BEBEKLERİN ADI YAŞAYACAK

Başkan Serdar Sandal, depremde enkaz altından saatler sonra kurtarılan ve depremin simgeleri haline gelen Ayda ve Elif bebeğin isimlerinin yeni açılacak kreşlere verilmesi için talimat verdi. Çocukların en iyi şartlarda yetişmesi için ellerinden geleni yapacaklarını belirten Sandal, "Çocuklarımız cumhuriyet ışığında büyüsün, başarılı bireyler olsun istiyoruz. Her çocuğumuzun sağlığı, eğitimi ve geleceği için tüm imkanlarımızı seferber etmeye hazırız. Bu nedenle kreşlerimizin birinin adını Ayda Bebek, bir diğersinin adını da Elif Bebek koyuyoruz" dedi.

Ayda Gezin

'Şeffafız, uzlaşıyoruz, çevreye ve tarihe saygı duyuyoruz'

İz Medya
Ankara
Temsilcisi
Yasin Aksu,
CHP Genel
Başkan
Yardımcısı
Seyit
Torun ile
makamında
söyleşti

Halkımız, 2019 yerel seçimlerinde, şehirlerimizi uzun süredir bir müteahhit zihniyetiyle yöneten, kentlerimizi betonlaştıran ve belediye kaynaklarını bir avuç azınlığa harcayan yönetim anlayışına 'dur' demiştir.

CHP Yerel Yönetimlerden
Sorumlu Genel Başkan
Yardımcısı ve Ordu Milletvekili

Seyit
Torun

Yasin AKSU

CHP Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Ordu Milletvekili Seyit Torun ile TBMM'deki ofisinde İzmir Depremi'ni, kentsel dönüşümü ve CHP'nin mutlu kentlerini konuştuk.

Seyit Torun Ordu ilimizde de döneminin genç belediye başkanlarından ve başarılı işlere imza attı. Şimdi de CHP'de yerel yönetimlerin başında. 31 Mart 2019 yerel seçimlerindeki başarısının ana mimarlarından. Öyle ki CHP'nin 2014 yerel seçimlerinde 6 büyükşehir, 8 il, 153 ilçe, 61 belde olmak üzere 228 olan belediye sayısını, 2019 itibarıyla; 11 büyükşehir, 10 il, 181 ilçe, 49 belde olmak üzere toplam 251'e yükselmesine önemli katkı sundu.

CHP, iktidar iddiası ile yürüdüğü yolda başarılı olacağını 2019 yerel seçimlerinden beri ispatlıyor. CHP'li belediyeler, CHP'nin sosyal demokrasi, adalet, liyakat, şeffaflık, hesap verebilirlik, refah ve huzur gibi bugün oldukça ihtiyaç duyulan ilkelere halk tarafından gözlenmesinin ana aktörlerinden. Özellikle pandemi ile birlikte sosyal dayanışma ve birlikte yaşama iddialarının sosyal belediyecilik ve şeffaflık ilkeleriyle gerçekleşebileceğini tüm Türkiye'ye kanıtlamış durumda. Bu başarıda büyük payı ve katkısı olan CHP Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Seyit Torun, uyguladıkları sosyal belediyecilik stratejilerinin ülkeye sosyal

demokrasi iktidarı getireceğine inançlarının artarak devam ettiğini söylüyor.

'RANT DEĞİL, İHTİYAÇ ODAKLI ÇALIŞIYORUZ'

CHP olarak 30 Ekim 2020 tarihindeki İzmir depreminin ardından 'Yaşanabilir Kentsel Dönüşüm Masası' kurdunuz ve 13 Mart 2021'de İzmir'de yaptığınız 'Yaşanabilir Kentsel Dönüşüm Çalışmaları'nda da bir sonuç bildirgesi yayınladınız. Bu noktada; belirlenen temel ilkelere (şeffaflık, uzlaşma, adalet, çevreye ve tarihi değerlere saygı vb.) baktığınızda başta İzmir olmak üzere CHP'li belediyelerin kentsel dönüşüm çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu konuyu tartışırken öncelikle, kentsel dönüşüm konusu ile ilgili yasal düzenlemeleri hatırlamakta fayda var. 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun ile afet riski altındaki alanların dönüştürülmesine yönelik çalışmalarda yetki, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na verilmiştir. Belediyeler, bu sürecin paydaşlarından biridir. Kanuna göre, afet riski altında olduğu tespit edilen yapıların yıkılmasına karar verme yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndadır. Belediyeler, kentsel dönüşüm ihtiyacı tespit edilen alanlarla ilgili proje hazırlayıp Bakanlığa sunabilir ve bakanlık onayının ardından bu işlemler gerçekleşebilir. Deprem tehdidi bir an bile aklımızdan çıkmama-

sı gereken bir gerçektir. Biz CHP olarak bu meseleyi siyasi kaygıların ve hırsların ötesinde bir anlayışla ele alarak acil adımlar atılması gerektiğini savunuyoruz. Deprem tehdidine karşı vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması konusunda da tüm kurumlarla iş birliği yapmaya hazırız. İzmir örneğinden yola çıkarsak, bizim belediyelerimiz projelerini hazırlarken tamamen vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına uygun hareket etmeyi ilke ediniyor. Yani meseleye rant odaklı değil ihtiyaç odaklı bakıyoruz. Sürecin şeffaf yönetilmesi, doğal ve tarihi değerlere riayet edilmesi, işlemlerde tam uzlaşmanın sağlanması böylece hiçbir vatandaşımızın mağdur olmayacağı süreçleri yönetmek temel hedefimizdir. Belediyelerimiz de yetki ve imkânları ölçüsünde bu anlayışla adımlarını atıyorlar.

Özellikle İstanbul'da deprem tehdidine karşı adım atmak yerine yine bir beton projesi olan Kanal İstanbul'da inat ediliyor.

BETON ZİHNİYETİNE 'DUR' DENİLDİ!

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıç-daroğlu, CHP'li belediyelerin özellikle 2020 yılında yaşanan birçok felaketin altından başarıyla kalktığını ve adeta tarih yazdıklarını belirtti. Bu durumun genel seçimlere yansımaları nasıl göreceğiz?

Halkımız, 2019 yerel seçimlerinde, şehirlerimizi uzun süredir bir müteahhit zihniyetiyle yöneten, kentlerimizi betonlaştıran ve belediye kaynaklarını bir avuç azınlığa harcayan yönetim anlayışına 'dur' demiştir.

Ülkemizin pek çok şehrini Cumhuriyet Halk Partili belediye başkanlarına emanet eden milletimiz, bu iktidarın seçimle gidebileceğini de ispat etmiştir. Yani son yerel seçimler, yakın siyasi tarihimizin en önemli dönüm noktalarından biridir. Bizim belediye başkanlarımız da 2 yıllık görev süreleri içinde verdikleri hizmetlerle rüşlerini ispatlamış, çılgın projelerin peşinden koşmayı vatandaşlarımızın öncelikli sorunlarını çözmek için gece gündüz çalışmış, çalışmaya da devam etmektedir. Bizim belediye başkanlarımız, yerel seçim sonuçlarını bir türlü içine sindiremeyen siyasi iktidarın tüm engelleme girişimlerine tüm baskılarına rağmen gerçekten tarihe geçecek işler yapmıştır. Halktan güç alan belediyelerimiz tüm engelleri de halkla birlikte aşmıştır. Ve inanıyoruz ki belediyelerimizin başarılı hizmetleri iktidar kapısının açılmasında anahtar olacak.

YETKİLER MERKEZİLEŞTİ

Merkezi ve yerel yönetimler arasında yetki çatışmasının ya da belirsizliğinin yaşandığı çok sık dile getiriliyor. Bunların aşılmasına yönelik ne gibi önerileriniz var?

Ülkemizdeki yerel yönetim yasaları adeta yamalı bohçaya dönmüş durumda. Özellikle 2012 tarihli 'bütünşehir' olarak tanımladığımız kanun, yerel yönetim ve merkezi yönetim ilişkilerini içinden çıkılmaz bir hale getirdi. Son 19 yılda çıkarılan kanunlarla yerel yönetimlerin pek çok yetkisi merkezi yönetime devredildi. Belediyelerin yetkileri de öz gelirleri de azaldı. Tüm bu sorunlara bir de 2019 seçimlerinden sonraki siyasi hazımsızlık eklendi. Biraz önce de bahsettiğim gibi siyasi iktidar yerel seçim sonuçlarını bir türlü içine sindiremedi. Seçimlerden bu yana da belediyelerimizin yetkilerini merkezi yönetimde toplamak için her türlü hukuksuzluktan medet umar hale geldiler. Belediyelerimize müfettiş orduları gönderiyorlar, bağış kampanyalarına el koyuyorlar, başkanlarımız hakkında sudan sebeplerle soruşturma açıyorlar hatta yeri geliyor belediyelerimizin vatandaşlara ekmek dağıtmasını yasaklayacak kadar acziyete düşüyorlar. Biz tüm bu sorunların aşılması için belediyelerin yetkilerini ve gelirlerini artıran, onları merkezi yönetimin vesayetinden kurtaran yeni bir yerel yönetim yasası yapılması gerektiğini görüyoruz.

CHP olarak 'mutlu kentler' oluşturmak istiyoruz. Bunun için de vatandaşın çıkarlarını önceleyen bir anlayışla hareket ediyoruz.

HALKIN ÇIKARINI ÖNCELİYORUZ

Kentsel dönüşümle birlikte sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümü de konuşmak gerekir. Bu konuda CHP'li belediyelerin topluma verdiği mesaj genel çerçevede nedir? CHP, mutlu kentler yaratmak konusunda yeteneğini gösterebildi mi?

Biz kentsel dönüşüm anlayışının, o bölgenin sosyal ve kültürel yapısını korumak üzerine kurulması gerektiğini savunuyoruz. Yani vatandaşın can güvenliğini korumak amacıyla yapılan bir dönüşüm sürecinde çıkar ve rant amacı güdülmesi doğru değildir. Kentsel dönüşüm yapılırken şehirlerimizin hafızası da korunmalı. Evet biz "mutlu kentler" oluşturmak istiyoruz. Bunun için de vatandaşın çıkarlarını önceleyen bir anlayışla hareket ediyoruz. Yani dönüşüm yapıyoruz diye bir binayı yıkıp yerine bir rant kulesi inşa ederek farklı gruplara çıkar sağlama anlayışıyla hareket etmek şehirlerimize kötülük yapmaktır.

BELEDİYELERİMİZİ YAKIN TAKİPTEYİZ

CHP'li belediyelerin yaptığı örnek çalışmaların, belediyeler arasında paylaşılması ve çoğaltılması konusunda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Genel Merkez olarak belediyelerimizin tüm faaliyetlerini yakından takip ediyoruz. Bu kapsamda, bir belediyemiz başarılı bir projeyi hayata geçirdiğinde, onu tüm belediyelerimize yaygınlaştırmak için harekete geçiyoruz, çalışma yapıyoruz. Zaten belediye başkanlarımız da kendi aralarında güçlü bir iş birliği anlayışıyla hareket ediyor-

lar. Amacımız şu: Bir belediyemizde vatandaşın yararına yeni bir proje hayata geçirilmiş ve iyi sonuç alınmışsa, farklı bölgelerdeki vatandaşlarımızı da o hizmetle buluşturmak. Bu anlayışla şu ana kadar hayata geçen pek çok projemiz de var.

İHANETİ İTİRAF ETTİLER

Son olarak 19 yıllık AKP iktidarının kentsel dönüşüm tablosunu değerlendirir misiniz? (AKP'nin inşaat anlayışını, yandaş kayırmacılığını, TOKİ eliyle yapılan imar değişikliklerini, toplanma alanlarının imara açılmasını vs.)

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) kentsel dönüşümdeki bakış açısı, bir müteahhidin bakış açısıyla benzer olduğu şu ana kadarki uygulamalarından net olarak görülüyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yerel yönetimlerin alanına girerek imar planları hazırlıyor, bu alanlar belediyelere danışılmadan yapılaşmaya açılıyor. Yine merkezi yönetim kararıyla koruma altında olan alanlar imara açılabilir. Özellikle İstanbul'da deprem tehdidine karşı adım atmak yerine yine bir beton projesi olan Kanal İstanbul'da inat ediliyor. Şehir içindeki en küçük boş alanda bile bina yapmak istiyorlar. Maalesef bu yanlış politikalara tek tek milletimiz şahit oldu. Hatta İstanbul'a ihanet ettiklerini, Ankara'yı parsel parsel sattıklarını kendi ağızlarıyla itiraf ettiler. Zaten tüm bu yanlış politikaları yüzünden halkımız yerel seçimlerde onlara 'yeter' dedi. Yani sonuç olarak bu iktidarın artık ülkemize vereceği hiçbir şey kalmadı. Vatandaşlarımız artık sandığın önlerine gelmesini bekliyor. O gün geldiğinde halkımız, yerel seçimlerden çok daha büyük bir heyecanla sandığa gidecek, ülkemizi her alanda bir sorunlar yumağına çeviren ve adeta milletimize dert olan bu iktidarı gönderecek.

Büyükşehir ve Bayraklı belediyelerimiz fevkalade çalıştı

Deprem sürecinde büyük bir seferberlik ve dayanışmanın sergilendiğini söyleyen Bayraklı'nın muhtarları, Bayraklı Belediyesi ile İzmir Büyükşehir Belediyesinin de süreci çok iyi yönettiğini ifade etti.

Gizem Taban

İzmir'de 30 Ekim 2020 tarihinde yaşanan ve etkisini en çok Bayraklı'da hissettiren depremi ve o süreçte yapılan çalışmaları; Manavkuyu Mahallesi Muhtarı Fatma Ceylan, Mansuroğlu Mahallesi Muhtarı Yasemen Yavuzcezzar ve Adalet Mahallesi Muhtarı Ali Uluç anlattı. Dayanışmanın önemini vurgulayan muhtarlar, Bayraklı Belediyesi ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ile koordineli bir çalışma yürüttüklerinin altını çizdi.

Deprem sürecinde çok büyük bir dayanışma sergilendiğini belirten Manavkuyu Mahallesi Muhtarı Fatma Ceylan, "İlk şoku atlattıktan sonra alana çıktım. Binaların göçtüğünü gördüm. İnsanlar korku ve panik içindeydi. Öncelikle bilgi akışını sağlayabileceğim kişileri aradım. O koordinasyonu sağladıktan sonra nereye çadır kurulacak, kimler nereye yerleşecek, yemekler nereye gidecek, ihtiyaçlar neler, bunları tespit etmeye çalıştık. Günlerce alandaydık, herkes elinden gelen gayreti gösterdi. Aslında bu süreçte 'Biz bize yeteriz'i gördük. Çok büyük bir dayanışma sergilendi. Bunu mahallemde görmek de bana büyük bir onur verdi" diye konuştu.

Belediyelerle koordineli bir süreç yürüttüklerini belirten Ceylan, "Özellikle Büyükşehir Belediyesi ve Bayraklı Belediyesi sağ ve sol kolumuz oldular. Yanımızda oldular. Kimin neye ihtiyacı varsa ilettik, ihtiyaçlar yerinde çözüldü. Açıkçası belediyeler yardımların hakkını verdi. Özellikle depremin ardından kentsel dönüşüm çalışmalarını hızlandırdılar" dedi.

YARALAR HEMEN SARILDI

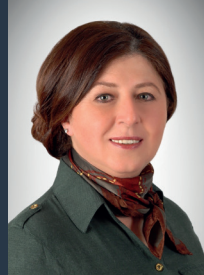
Mansuroğlu Mahallesi Muhtarı Yasemen Yavuzcezzar

Ali Uluç

Fatma Ceylan

Yasemen Yavuzcezzar

da deprem sürecini şu sözlerle anlattı: "Depremi ilk şokunu atlatır atlatmaz hızla süreci koordine etmeye çalıştım. Yönettiğim en zor süreçti. Ancak mahallemi iyi tanımam ve yıllardır aldığım afet koordinasyon eğitimleri sayesinde etkin bir şekilde yönetebildim. İlk adımım, ivedilikle apartman görevlilerini ve yöneticileri arayarak koordinasyon şemasını oluşturmaya başlamak oldu. Diğer adımım ise İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni arayarak mahallenin parklarındaki afet toplanma merkezlerine çadır kurulmasını sağlamaktı."

Ekip çalışması ve koordinasyon ile kısa sürede yaraların sarıldığını söyleyen Yavuzcezzar, "Bayraklı Belediyesi'nden mahallemizde bulunan spor merkezini geçici süreliğine alarak yardım merkezine çevirdik. İzmir Büyükşehir Belediyesi Muhtarlık İşleri Daire Başkanı Ali Kılıç ve ekibi ile birlikte üç aya yakın bir sürede, yaklaşık 3 bin aileye yardım ulaştırdık. Bu vesileyle, Bayraklı Belediyesi ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanlarımıza, ekiplerine, desteklerini esirgemeyen muhtarlarımıza, STK'larımıza, vatandaşlarımıza ve tüm kurumlara sonsuz teşekkürlerimi sunarım" diye konuştu.

'FEVKADELE ÇALIŞTILAR'

İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Bayraklı Belediyesi'nin süreci çok iyi yönettiğini söyleyen Adalet Mahallesi Muhtarı Ali Uluç, "Depremi ilk anında dondum kaldım; binaların göçtüğü, insanların göçük altında kaldığı bilgisi geldi. Sonrasında en çok hasar alan bölgelere gittim. Büyükşehir ve Bayraklı Belediyesi kısa sürede kriz masası oluşturdu. Onlarla koordinasyon sağladık. Arama kurtarma çalışmalarında görevlilere yardımcı olmaya çalıştık, ihtiyaçları tespit ettik. Çok kısa sürede olağanüstü bir seferberlik oluştu. Hem Büyükşehir hem Bayraklı Belediyesi fevkalade çalıştı. İnsanların mağduriyetlerinin giderilmesinde belediyelerin büyük katkısı olduğunu düşünüyorum" ifadelerini kullandı.

Prof. Dr. Kamil Okyay Sındır

CHP İzmir Milletvekili ve TBMM Deprem Araştırma Komisyonu Üyesi

**TÜRKİYE
BİR DEPREM
COĞRAFYA-
SIDIR'**

Deprem değil cehalet ve rant hırsı öldürür

Deprem bir doğa olayıdır ve ülkemizde, özellikle Anadolu coğrafyasındaki, aktif fay hatları ve sismolojik ve tektonik özellikleri nedeniyle çok farklı büyüklüklerde söz konusu 'doğa olayı' olan depremlerin maalesef sıklıkla karşılaştığı dünyanın en riskli coğrafyasıdır. AFAD verilerine göre, ülkemizde 2020 yılı içinde 33 bin 824 deprem sarsıntısı kayıt altına alınmışken, 2021'in sadece ilk 4 ayında 7 bin 325 deprem yaşanmıştır.

Depremin, 'bir doğa olayı' olmaktan can ve mal kayıplarına neden olan 'bir afete' dönüşmesinin ise en temel nedeninin insan kaynaklı olduğu gerçeğini öncelikle belirtmekte fayda görüyorum. 2020 yılında dünyada depremden hayatını 193 kişi kaybetmiş iken söz konusu can kayıplarının maalesef 155'i ülkemizde gerçekleşmiştir. Sadece geçtiğimiz yılki bu rakamlar da

göstermektedir ki Türkiye tam anlamıyla deprem riski altında bir ülkedir. Bu nedenle, deprem gerçeği ile yaşamayı öğrenmeli, onunla mücadele etmenin ve ondan korunmanın yollarını bulmak en öncelikli uğraşlarımızdan birisi olmalıdır.

Özellikle 17 Ağustos 1999'ta meydana gelen 7.4 büyüklüğündeki Kocaeli ve 12 Kasım 1999 tarihinde meydana gelen, 7.2 büyüklüğündeki Düzce depremi Türkiye'deki doğal afet tehlikesini ve buna bağlı risklerin önemini gündeme taşımış bu konuda farkındalık sağlayan önemli bir milat olmuştur. Özellikle bu tarihlerden sonra depreme bağlı afet zararlarını önleyici veya azaltıcı yasal çerçeve ve buna ilişkin politikaların ve kurumsal yapılanmanın hız kazandığı bir dönem olmuştur. Hem yerelde hem de merkezi düzeyde yapılması gereken faaliyetleri düzenleyen birçok yasa, tüzük, yönetmelik, tebliğ vb. gibi yasal araçlar da geliştirilmiştir.

Ancak, bu süreçler boyunca meydana gelen 2003 Tunceli-Pülümür (Ms=6.2), 2003 Bingöl (Ms=6.4), 2010 Elazığ-Karakoçan (Ml=6.0), 2011 Erciş-Van (Mw=7.2) ve son olarak 2020 yılında 24 Ocak Elazığ-Sivriçe (Mw=6.8) ve en son olarak 30 Ekim Ege Denizi (İzmir) (Mw=6.6) depremlerinin, afet yönetimi sorununun, yapılmış bulunan düzenlemelerin ve kurumsal yapılanmaların deprem afeti sorununun ortadan kaldırılması hususunda akılcı ve kalıcı çözümler üretme konusunda kat edilecek daha çok yol olduğunu göstermiştir.

Yıllardır yaşadığımız ve dünyada yaşanan depremlerden çıkardığımız çok ders var. Ancak asıl önemli olan tüm bu depremlerden çıkarttığımız derslerin neticesinde almamız gereken önlemleri ne kadar uyguladığımızdır. Depremin hasarlarını önleyici çözümlerin uygulama süreçleriyle ilgili planlamanın yapılamaması, günümüzde halen sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu plansızlığın üzerine bir de ülkemizdeki yapılaşmada denetimsizlik, inşaat sektöründeki rant kaygısı ve mühendisliğe yeterin-

ce önem verilememesi ve toplumda yeteri düzeyde farkındalık oluşturulamamış olması sorunları eklendiğinde, depremlerin sonuçları çok daha ağır olmaktadır.

30 EKİM İZMİR DEPREMİ

Hepimizin bildiği ve İzmirli olarak yaşadığımız gibi, 30 Ekim 2020 saat 14:51'de merkez üssü Ege Denizi açıklarında Sisam Adası'nın yaklaşık 10 km kuzeyinde, Seferihisar ilçesine 23 km mesafede bulunan, yerin 16,5 km altında, AFAD verilerine göre Mw=6.6, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü verilerine göre ise Mw=6.9 büyüklüğünde ve yaklaşık 16 saniye süren bir deprem meydana gelmiştir. Deprem geniş bir alanda hissedilmiş ve özellikle İzmir'de can ve mal kayıplarına neden olmuştur. Türkiye ve Yunanistan'da toplam 119 kişinin ölümüne ve 1053 kişinin ise yaralanmasına neden olan ve bütün ulusumuzu ve insanlığı derin bir üzüntüye sevk eden deprem, 2020 yılında yeryüzünde meydana gelen depremler arasında en ölümcül deprem olarak kayıtlara geçti.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nin de raporunda belirttiği üzere İzmir depreminde, farklı zamanlarda hazırlanmış deprem yönetmeliklerine göre projelendirilmiş ve ruhsatlandırılmış yapılarda, özellikle Bayraklı, Bornova ve Karşıyaka ilçelerinde, yapısal hasarlar meydana gelmiş, bazı yapılar çökmüş ve can kayıpları oluşmuştur. Bunun dışında Karaburun yarımadasındaki bazı köylerde eski yığma taş binalarda da hasarlar olduğu görülmüştür. Depremin merkezine nispeten uzak olan İzmir kent merkezinde oluşan göçme ve hasarların, odağa yakın kısımlara (Seferihisar, Kuşadası vb.) göre daha fazla olduğu da görülmüştür. Bu depremin sonucunda özellikle Bayraklı ilçesinin körfeze yakın derin alüvyal çökellerde yer alan binalarda yapısal hasarın gelişmesinin en büyük sebebi, Geoteknik Deprem Mühendisliği kapsamında değerlendirdiğimiz basen etkisi olduğunu söylemek mümkündür. 2013 Seferihisar depreminde de benzer bir durum gerçekleşmiş ve yine Bayraklı ilçesindeki benzer bölgelerde sınırlı bina hasarları ile karşılaşıldığı tespit edilmiştir.

Bugüne kadar uygulanan yanlış ve ranta dayalı imar politikaları ve izinleriyle, çıkartılan aflar karşısında; yapı denetimini önceleyen ve katılımcı bir anlayışla kurulacak mekanizmalarla yapı denetimi ve sağlıklılaştırma alanında topyekûn bir seferberlik hayata geçirilmelidir.

TBMM DEPREM ARAŞTIRMA KOMİSYONU

3 Kasım 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında grubu bulunan tüm siyasi partilerin vermiş oldukları önergelerin birleştirilmesi suretiyle ve oy birliği ile kısa adıyla Deprem Araştırma Komisyonu kuruldu. 22 üyeli bu komisyonda, depreme karşı alınabilecek önlemlerin ve depremlerin zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin araştırılması amacıyla çalışmalara başlandı. Ülkemizde konu ile ilgili bakanlıklar, üniversiteler, yerel yönetimler, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları gibi birçok kurum ve kuruluş temsilcileri ile akademisyenlerin deprem öncesi, esnası ve sonrasına dair uzman görüşleri ve önerileri yapılan 18 ayrı toplantıda dinlendi. Tüm bu çalışmalar sonrası Elâzığ ve İzmir illerinde yerinde incelemelerde bulunmak üzere 2 ayrı saha çalışmaları yürütüldü, illerde bölge halkının ihtiyaçları dinlendi, görüş ve önerileri alındı. Ayrıca, AFAD Acil Durum Merkezi'nde deprem anındaki uygulamalar ile ilgili olarak TBMM Deprem Komisyonu üyelerine brifing verildi.

Komisyonumuz, çalışmalarını tamamlamış ve rapor yazım aşamasındadır. Ortaya çıkacak rapor sonrasında TBMM'ce görüşülerek karara bağlanacaktır.

NE YAPILMALI?

Deprem ile ilgili olarak; deprem anında, esnasında ve sonrasında alınacak önlemlerin, yapılacakların, yasal, teknik, uygulamaya dair iş ve işlemlerin eksiksiz ve hatasız bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu konuda çok sayıda kişi, kurum ve kuruluşların görüşleri genel olarak birbiriyle örtüşmektedir. Özellikle TMMOB'ye bağlı bazı Odalarımızın da görüşlerinden derlediğim önlemlerden bazılarını paylaşmak isterim;

Ülkemizde geçmişte yaşanan acıları yeniden yaşamamak için geçmiş tecrübelerden yararlanabilmek, mevzuat, kurumsallaşma politikaları, toplumsal bilinçlenme ve teknoloji uygulaması alanlarında yapılacakların hız kesmeden yapılması ve ülkemizin deprem ve diğer her türlü afetlere karşı çok daha dirençli hale getirilmesi esas olmalıdır. Kurumlar arası işbirliği, veri ve bilgi akışı kamu yararı esasıyla mutlaka sağlanmalı, görevler ve ilişkiler ağı, iletişim ve sorumluluk paylaşımları belirgin kurullarla oluşturulmalıdır. Merkezi yönetim birimleri ile yerel yönetim birimleri ve diğer tüm resmi olmayan kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon mutlaka sağlanmalıdır.

Mevcut yapı stokunun iyileştirilmesi için; yapı envanteri çalışması yapılmalı, yapılar sınıflandırılmalı, gerekli güçlendirmeler yaptırılmalı ve kentsel yenileme ve kentsel dönüşüm çalışmalarına hız verilmelidir. Kentsel dönüşüm çalışmaları, ekonomik, sosyal, idari ve hukuki şartlar gözönüne alınarak katılımcılık ve yerel ortaklıklar yoluyla oluşturulacak projeler üzerinden yapılmalıdır. Özellikle deprem bölgelerindeki okullar, hastaneler, yurt ve lojman gibi kamu yapılarında ve kırsal bölgelerde yaşanan yıkım ve hasarlar, planlama ve yapı üretim ve denetim

sistemimiz acilen mutlaka gözden geçirilmelidir. Kentsel dönüşümün finansmanının da üzerinde önemle durulması gereken bir mesele olduğu bilinmelidir.

Deprem etkisiyle yaşanan toplumsal, sosyal, psikolojik ve ekonomik olumsuzluklar karşısında önlemler alınmalı, kamu kurumlarının yerine getireceği görevlerde meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarıyla etkin iş birliği sağlanmalıdır.

Bugüne kadar uygulanan yanlış ve ranta dayalı imar politikaları ve izinleriyle, çıkartılan aflar karşısında; yapı denetimini önceleyen ve katılımcı bir anlayışla kurulacak mekanizmalarla yapı denetimi ve sağlıklılaştırma alanında topyekûn bir seferberlik hayata geçirilmelidir. Sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir yaşam alanlarına ulaşılması için doğal varlıkları, ekolojik, tarihi, kültürel, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren kamu ve toplum yararının esas alan bütüncül planlama yaklaşımı benimsenmelidir. Büyükşehir belediyelerinde, il belediyelerinde ve nüfusu 250 binin üzerinde olan ilçe belediyelerinde deprem etüt ve yapı kontrol laboratuvarı kurulmalı, bu kurumlar ile zemin ve temel etüt raporlarını yerinde denetleyen bir sistem oluşturulmalı.

Deprem etkisiyle yaşanan toplumsal, sosyal, psikolojik ve ekonomik olumsuzluklar karşısında önlemler alınmalı, kamu kurumlarının yerine getireceği görevlerde meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarıyla etkin iş birliği sağlanmalıdır.

Deprem bölgelerinden başlayarak çevre düzeni ve il gelişim planlarında kentsel riskler ve afet riskleri belirlenmeli ve azaltılması yönünde acil önlemler alınmalı ve bu önlemlere göre bütün çevre, nazım ve uygulama imar planları düzeltilmelidir. Depremle ilgili çok sayıda kanun düzenlemesi yapılmasına karşın, afetlere karşı maalesef sonuç alamıyoruz. Mevzuattaki çelişkiler ortadan kaldırılmalı, 3194 sayılı İmar Yasası, Yapı Denetim Hakkında Yasa, Afet Riskli Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Yasa, 3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Yasa ve ilgili tüm yasa ve bağlı yönetmelikleri afet risklerinin azaltması ve kamu yararı ilkeleri gözetilerek ve bütüncül bir anlayışla yeniden düzenlenmelidir.

Normal koşullarda kentin nefes almasını sağlayan açık ve yeşil alanlar, deprem etkin yerleşmelerde deprem sonrası müdahale amacıyla ilave fonksiyonlar yüklenecek yoğunlukta tasarlanmalıdır. İlk yardım ve kurtarma ekipmanlarının bu yerlerde konumlandırılması da gerçekçi bir tedbir olacaktır.

Diğer önemli konulardan birisinin de sağlıklı bir iletişim altyapısının olması gerekliliği söylenebilir. Bir an önce gerekli bütçeler ayrılarak telekomünikasyon ve iletişim altyapımızı tamamlamalıyız.

Yaşanacak olası depremlerde daha az hasar görmek için tüm ülkede deprem seferberliği ilan edilmeli, depreme karşı eğitim ve farkındalık çalışmalarının her yaşta tüm vatandaşlarımıza verilmesi önceliklenmelidir. Tüm illerimiz için Deprem Master Plan'ları hazırlanmalı, buna göre riskli bölgelerdeki yapılaşmalar yeniden ele alınmalı ve yeni yapılacak inşaatların ilin fay haritası da dikkate alınarak risksiz bölgelere yapılması sağlanmalıdır.

Deprem ülkemizin kuşkusuz bir gerçeğidir. Dün olduğu gibi yarın da olması kaçınılmazdır. Esas olan bu gerçeğin farkında olup, cehaletten ve rant hırsından uzak fakat akıl ve bilimin yol göstericiliğinde bu gerçeğin canımıza, malımıza ve yaşamımıza olumsuz etkilerini ortadan kaldırabilmektir. Hedefimiz, deprem günü gelene kadar hazırlıklarımızı mümkün olduğunca tamamlamak ve depreme karşı hazır ve dirençli kentleri yaratmak olacaktır.

UYGULANABİLİR
VE HAYAT KURTARAN
YASALARIN
ÇIKMASI İÇİN
ÇALIŞIYORUZ

Sevda Erdan Kılıç

CHP İzmir Milletvekili ve TBMM Deprem
Araştırma Komisyonu Üyesi

Ayda Gezgin

Deprem Araştırma Komisyonu, teknikten öte vicdani bir komisyondur ve parti rozetlerimizi kapının arkasında bırakarak toplantıya hepimiz birer 'Türkiye Milletvekili' olarak katılmalıydık. Komisyonun CHP'li üyeleri olarak bizler bunu başardık. Depremi ve deprem mağdurlarını siyasi malzeme yapmadan, ülkemizin geleceği adına komisyon çalışmalarımızı yürüttük.

Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu, 3 Kasım 2020 tarihinde, TBMM'de AKP, CHP, MHP, İYİ Parti ve HDP'nin ortak önergesiyle kuruldu.

Komisyonunda AK Parti'den 11, CHP'den 5, İYİ Parti, HDP ve MHP'den 2'ser milletvekili üye olarak görev yaptı. Komisyonunda; Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek, İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır ve Sivas Milletvekili Ulaş Karasu ile birlikte CHP Grubu'nu temsilen görev yaptık.

Deprem Araştırma Komisyonu olarak, ilki 17 Kasım 2020 tarihinde ve sonuncusu 17 Mart 2021'de olmak üzere toplam 19 toplantı gerçekleştirdik. Komisyonunda çalışma saati olarak 116 saati aşkın dinleme yaptık; 97 kurum, kuruluş, akademisyen ve STK temsilcilerini dinledik, 2 bin 208 sayfayı aşkın tutanak tutuldu. Komisyona 73 rapor ve belge sunuldu.

Dört ay süren toplantılarda deprem konusunda yetkin sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, üniversiteler, belediyeler ve kamu kurumlarının yetkililerinin sunumlarını ve önerilerini dinledik. Yerinde incelemeler yapmak üzere de deprem felaketini yaşamış bölgelere ziyaretlerde bulunduk.

Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun görevlendirmesiyle, partimizin Genel Başkan Yardımcısı Ali Öztunç ve milletvekili arkadaşlarımızla birlikte 24 Ocak 2020'de deprem felaketini yaşayan Elazığ'a giderek o ilde temaslarda ve görüşmelerde bulunduk.

Deprem Komisyonu, 30 Ekim 2020 tarihindeki İzmir depreminin ardından kurulduğu için, depremin hemen ardından İzmir'de iki gün boyunca milletvekili arkadaşlarımızla birlikte depremden etkilenen yerlerde yoğun incelemelerde bulunduk. Sonrasında TBMM Deprem Araştırma Komisyonu üyeleri olarak da İzmir'de yaşanan deprem felaketinin etkilerini araştırmak için 6-7 Mart 2021 tarihinde İzmir'e gelerek temaslarda ve ziyaretler gerçekleştirdik.

İmar barışı olarak bilinen ve aslında birçok felakete davetiye çıkaran uygulamalar tekrar gözden geçirilmelidir. İktidar, yurt genelinde yapı stokunu iyileştirmek yerine kaçak binaları imar barışı ile affederek aslında daha büyük facialara kapıyı sonuna kadar aralamış oldu. Türkiye'nin dört bir yanında milyonlarca yapı, denetim yapılmaksızın sahiplerinin beyanı doğrultusunda Yapı Kayıt Belgesi aldı.

İzmir depreminin unutulmuş kesimi olan apartman görevlilerinin sorunlarını Meclis gündemine taşıyarak, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın yanıtlanması istemiyle hazırladığım soru önergesini TBMM Başkanlığı'na sunduk. Çünkü, depremden etkilenen herkesin yaraları sarılmaya çalışılırken, apartman görevlileri unutuldu. Onlar da en az ev sahibi ya da kiracılar kadar depremden çok büyük zarar gördü. Oturdukları evleri depremde ya yıkıldı veya çok büyük hasar gördüğü için oturulamaz duruma geldi. Durum böyle olunca, ağır hasarlı ve bir bölümü yıkılan binalarda çalışan apartman görevlileri hem evsiz hem de işsiz kalmış oldu. Az hasarlı binalarda çalışanların bir bölümü de apartman sakinlerinin ayrılması nedeniyle işten çıkartıldı.

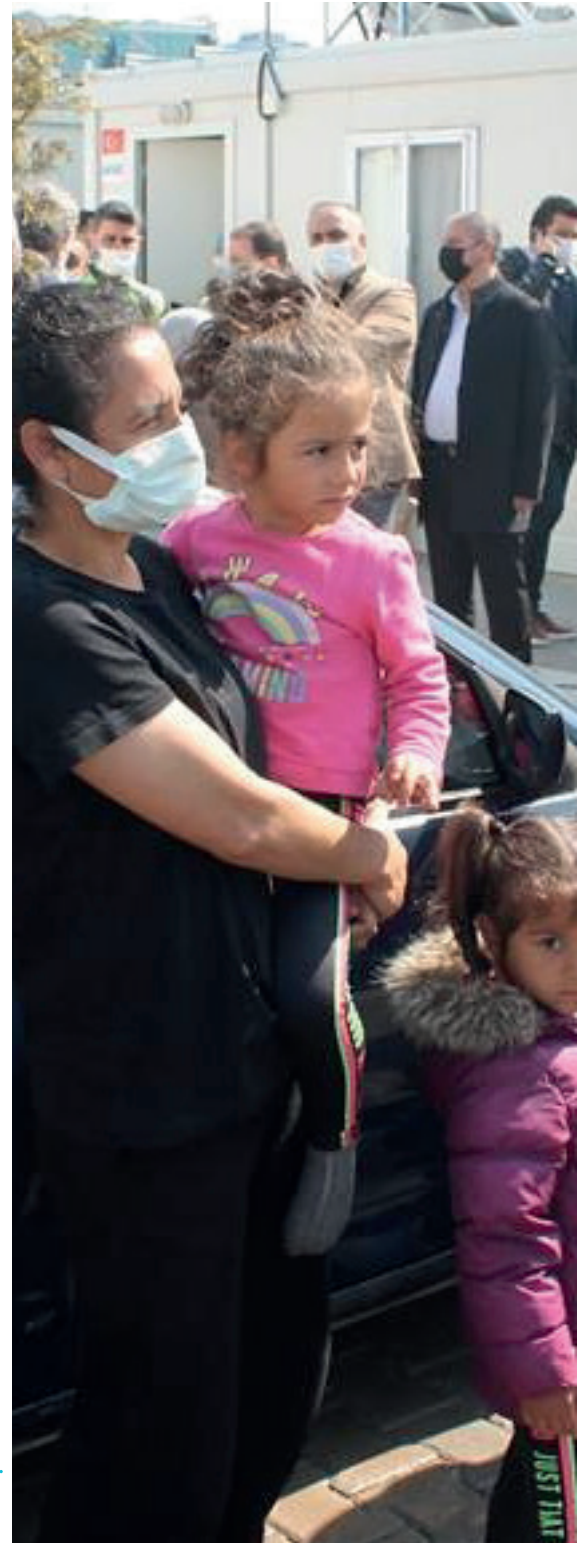
Komisyon çalışmaları başlarken de dile getirdiğim gibi; Deprem Araştırma Komisyonu teknikten öte vicdani bir komisyondur ve parti rozetlerimizi kapının arkasında bırakarak toplantıya hepimiz birer 'Türkiye Milletvekili' olarak katılmalıydık. Komisyonun CHP'li üyeleri olarak bizler bunu başardık. Depremi ve deprem mağdurlarını siyasi malzeme yapmadan, ülkemizin geleceği adına komisyon çalışmalarımızı yürüttük.

Çalışmalarımızın sonunda, derli toplu, uygulanabilir ve yetki karmaşası yaratmayacak bir Deprem Kanunu'nun ve Kanuna uygun yönetmeliklerin çıkarılması en büyük temennimizdir. Çünkü kanunlara ve yönetmeliklere farklı farklı atıflar yapılıyor ama uygulayıcılar hangisini uygulayacakları konusunda zaman

zaman şaşırabiliyor. O nedenle, ortaya çıkacak raporun uygulanabilir yasalar çıkarılması için zemin oluşturması gerekiyor. Böyle olunca da bürokrasinin tıkandığı yerde, bizim bu net önerilerimizle ortaya çıkacak Deprem Kanunu'ndan faydalanarak işlerini bürokratik engellere takılmadan, yetki karmaşası yaşamadan çok daha kolay yapabileceklerdir.

İmar barışı olarak bilinen ve aslında birçok felakete davetiye çıkaran uygulamalar tekrar gözden geçirilmelidir. İktidar yurt genelinde yapı stokunu iyileştirmek yerine kaçak binaları imar barışı ile affederek aslında daha büyük facialara kapıyı sonuna kadar aralamış oldu. Türkiye'nin dört bir yanında milyonlarca yapı, denetim yapılmaksızın sahiplerinin beyanı doğrultusunda Yapı Kayıt Belgesi aldı. Deprem konusunda yetkin tüm paydaşlarla birlikte oluşturulacak Bağimsız Deprem Kurulu ve sonrasında çıkacak bir Deprem Kanunu ülkemizin bir an önce atması gereken adımların başında gelmektedir.

Komisyon çalışmaları sonunda oluşacak rapor sadece rapor olarak kalmamalı, birçok yasa ve yönetmeliğin ortaya çıkmasına da vesile olmalıdır. Bunun altında da bizim imzamız olmalıdır. Milletvekilliğimiz boyunca, bizim belki de yapmış olduğumuz en önemli görev bu olacaktır. Çünkü, bu konu sadece bugünümüzü ilgilendirmiyor, geleceğimizi, çocuklarımızı ve torunlarımızı da ilgilendiriyor. Bir milletvekilinin gelecek kuşakların yaşam hakkı için atabileceği en önemli imza, yasalaşabilecek bir deprem raporudur.

Deprem Komisyonu çalışmalarımızı tamamladık ve deprem konusunda yetkin kişi ve kuruluşlar ile yaptığımız görüşmeler sonrası; kentsel dönüşüm alanında, deprem öncesi ve sonrası yapılması gerekenlerle ilgili, kanun ve yönetmeliklerle ilgili yapılması gereken birçok değişikliği raporlar halinde Komisyon'a sundum. Bunlardan örnek vermek gerekirse;

Kentsel dönüşüm faiz desteğinin arttırılması,
Maliklere yapılan kira yardımının arttırılması, kira

yardımı ve kredi faiz desteğinin birlikte sunulması,

Sermaye Piyasası Kurumlarının kentsel dönüşüm finansmanına dahil edilmesi,

İmar affı olarak da bilinen 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesinden yararlanan tüm yapıların depreme dayanıklılığı kamu tarafından kontrol edilmesi, yeterli şartları sağlamayan yapıların kayıt belgeleri iptal edilerek yapıların yıkılması, vatandaşlara paralarının iade edilmesi,

Arama kurtarma ekiplerinin personel sayılarının arttırılması, afetle mücadele sırasındaki temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik koşulların iyileştirilmesi,

Deprem bölgesinde hak sahiplerinin konut ihtiyaçlarını giderebilmek için yapılması planlanan konutların maliyetlerini düşürebilmek amacıyla, yapılacak veya inşa edilecek her türlü mal ve hizmet girdileri KDV, ÖTV ve diğer vergilerden muaf tutulması gibi birçok önerimi komisyona sunmuş bulunmaktayım.

Bu iş sadece yasalar yapıp o yasaya uygun yönetmeliklerle çözülebilecek bir şey değil. Kağıt üzerinde çok iyi yasalar, yönetmelikler yapabilirsiniz ancak uygulayıcılar bu yasaları uygulamazsa yine başladığımız noktaya dönmüş oluruz. Bunun yanında belli bir bütçenin de depreme karşı alınacak önlemler için kullanılması gerekiyor. Yıllardır vatandaşın cebinden alınan deprem vergileri bu ülkenin geleceği için harcanmadı. Tabi bu noktada her zaman sorduğumuz soruyu tekrar sormamız gerekiyor; 1999 yılından beri toplanan deprem vergilerine ne oldu? Milyarlarca lira deprem vergisi toplanmasına rağmen bu paraların maalesef AKP iktidarında deprem için değil, boşalan Hazine'yi doldurmak için kullanıldığına şahit olduk. Bu

nedenle de deprem kuşağında olan ülkemizde depremlere karşı gereken önlemler bir türlü alınamadı ve yaşanan birçok depremde onlarca vatandaşımızı kaybettik, binlerce vatandaşımız da yaralandı.

Deprem ülkemizin bir gerçeği, bu nedenle de devlet ve toplum olarak mutlaka bunun bilinciyle hareket etmemiz gerekiyor. Tedbirlerimizi ona göre almalı, evlerimizi, işyerlerimizi ona göre yapmalıyız. Mutlaka ama mutlaka 1999 depremlerinden önce yapılan bütün konutlar ve işyerlerinin envanteri çıkarılarak depreme dayanıklı olup olmadığı ya da kaç şiddetinde depreme dayanıklı olduğu gözden geçirilmeli, yıkılması gerekenler varsa yıkılmalıdır. Bu konutlarla ilgili olarak bütün ülke çapında devletin, belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla kentsel dönüşüm çalışmaları yapılmalı, ülkemizi depremlere karşı hazırlıklı hale getirmeliyiz.

bir dönüşümün anatomisi

Zeynep Altıok Akatlı

Önceki Dönem CHP Genel Başkan Yardımcısı ve İzmir Milletvekili

*“Depremler oluyor yüreğimde,
içinde siren sesi var.”*

Akp iktidarının cemaatler ve tarikatlarla el ele çıktığı yolda siyasal ideolojisi doğrultusunda hedefi büyük bir toplumsal dönüşümdü. Kervan yoldayken bu dönüşümü kişisel iktidarının kalıcılığı için bir araç olarak gören tek adamın, yakın çevresine yuvalanan çıkar odaklarıyla birlikte büyük bir vahada konaklamasıyla birlikte her şey değişti. Önce çadırlar satıldı büyük bir saray inşa edildi. Develer satıldı koruma ordularına araç filoları alındı.

Her istediklerini yapabilmeleri için toplumu da dönüştürmeleri gerekiyor. Etnik kökeni, inanç farklılıkları, yaşam tarzı ve kültürleriyle kendi mezheplerine uymayanları dönüştüremezlerse sürgün etmek, hapsetmek, yok etmek istiyorlar.

İdeolojik dönüşüm artık iktidarı kalıcı kılmak için de faydalı bir araçtı. Toplumun sorgulamadan itaat eden hizmetkârlara dönüşmesi sağlanmalıydı. Bunun da yolu bilimi, sanatı, eğitimi ve üretimi değil; damadı, ilkokuldan yakın arkadaşı, yastık atını zenginleştirmekten geçiyordu. Tebânın değil sadece bu klanın hayatta kalmasını ve yaşamdaki kâmi almasını sağlamak yeterliydi.

Dönüşüm planı kişiselleşmiş de olsa tam gaz devam ediyor. Salgın umreden gelenlerin karantinaya girmemesi ile yayıldı, AKP kongreleriyle yerleşti. Bu kulluk sınavı inşaallah, maşallah diye diye ölüm fermanına dönüşünce zorunlu yasaklar devreye alınmış gibi yapıldı. Yine de esnafa, üreticiye, emekçiye devlet eli uzanmazken vatandaşa ek çile getiren salgın 5 yandaş müteahhite vergi affı, yeni ihaleler avantaj sağlamaya devam ediyor. Diyanet Vakfı pandemi döneminde kirasını ödeyemeyen kiracıları icraya verirken ramazanda sözde kapatılan cami-

lerde yeterince virüs yayılımı olmaz belki kaygısıyla vatandaşa terapiyi evde cemaatle kılmayı tavsiye ediyor.

Açıkça görülüyor ki ülkeyi kötü yöneten bu iktidarın kültürel ve bilimsel birikimsizliği, eğitimsiz kadroları kriz yönetimini dahi devreye alamayacak kadar körleşmiş. Ak gençlik kefeni reis uğruna zaten giymiş olduğundan olsa gerek Covid 19'dan sadece reisin korunmasının lüks otomobillerde pudra şekeri koklayıp, para saçmaya devam edecekleri yarınları garantileyeceğini düşünüyor. Oysa pandemiyle birlikte tüm dünyanın silkelenerek yok saydığı gerçeklerle yüzleştiği bir dönemdeyiz. Virüsler, iklim krizi, afetler, yok olan kaynaklar, tükenen nesiller derken dünyaya zaman kazandıracak önlemleri idrak edebilen, bilimsel veriler ışığında bugünden geleceği planlayabilen ülkelerin halkları hayatta kalacak. Kapitalizmin, neo liberalizmin hasarının, rejimlerin sorgulandığı bir yeni dönemdeyiz. Yani değişim, dönüşüm zorunlu.

İzmir depremi, iki farklı yönetim anlayışını tüm açıklığıyla göz önüne serdi... İzmirli canıyla sınırlanırken karşısında önce erken müdahale ve yardım planlarıyla, sonra da kalıcı, planlı ve uzun vadeli çözümlerle çalışan İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni ve ilçe belediyelerini buldu.

Küresel sorunlar elbette en fazla az gelişmiş ülkeleri, kırılgan ekonomileri tehdit ediyor. Gerçeğin karşısına bağnazlıkla çıkan, içe dönük bir yozlaşmayla toplumu tüm insani değerlerinden kopartarak kendi çıkarı uğruna gözden çıkaran bir liderin gece yarısı imzaladığı fermanlarla yönetilen bizler için dönüşümün gereği ve önemi çok daha fazla.

İktidarın afetle mücadelesini kaygıyla izliyoruz. Dönüşüm onlar için çok farklı bir anlam taşıyor. Geleceğimizin, yaşamın güvencesi ormanların, tarım arazilerinin, su kaynaklarının betona; olur olmadık yerlere kurulacak res, hes, jeotermal santrallerine, maden ocaklarına, barajlara, saraylara, ultra modern granit ve cam yığınlarına dönüşmesini istiyor ve doymuyorlar. Ekolojik dengeyi düşünmeksizin yok ettikleri doğanın, av rantına kurban ettikleri canlıların, kurdukları nehirlerin kendi ömürleri dâhil geleceği koruduğunu anlıyorlar anlamasına ama batan ekonomiden çıkış için çözüm üretebilecek birikimden yoksun oldukları için reisin varlık fonuna, mer-

kez bankası kasasına para bulmanın tek yolunu daha fazla değeri dönüştürmekte buluyorlar. Her istediklerini yapabilmele-ri için toplumu da dönüştürmek gerekiyor. Etnik kökeni, inanç farklılıkları, yaşam tarzı ve kültürleriyle kendi mezheplerine uymayanları dönüştüremezlerse sürgün etmek, hapsetmek, yok etmek istiyorlar. İnsanlığı, vicdanı, örf ve adetlerin dayanağı iyilik ve dayanışmayı koşulsuz biata dönüştürmek işlerine yarıyor. Sürdürülebilirlik, kalkınma, refah, istihdam diyerek halka yalanlar söylüyorlar. İşte bu noktada sürdürülebilir kıldıkları tek şey faydalı, iyi ve güzel olanı ranta dönüştürmek. Yerleştirmek istedikleri kültürel dönüşüm ve rant için ürettikleri çözümlerden biri hizmet sosuna bulanmış kentsel dönüşüm çalışmaları.

Kentsel dönüşüm var olanın yıkılıp, yandaş müteahhit firmalara, Toki'ye kaynak yaratmak üzere yeni ve kimliksiz gökdelenlerle ikame edilmesi demek değil elbette. Kentler tarihleriyle, geçmişin izleriyle yurttaşların kimliğini, aidiyet duygusunu pekiştiren alanlardır. Çağın gereklilikleriyle yenilenerek, gelişerek planlı bir büyümeyle geleceğe dönük projeler kurmak mümkündür. İktidar, kentsel dönüşüm vaadiyle yerinden yurdundan edilip kentin dış çeperlerinde alışık olmadıkları kapalı alanlara sürgün edilen Sulukule sakinlerinin uyum sorunundan, mutsuzluğundan ders çıkartmamış olsa gerek aynı yöntemleri benimseyerek dayanaksız dayatma ve dönüşüm projelerini bir bir devreye alıyor. Oysa kent belleği sadece binalarla değil yaşanmışlıklarla, toplumun itirazlarına, mutsuzluklarına kulak vererek yaşar. Öğrenmeyi de sağlar, sağlamalı.

Kentsel dönüşüm ihtiyacı elbette yadsınmaz. Özellikle deprem tehdidi kapıdayken. Bu anlayışın yıllarca yok ettiği topraklar, malzemesi çalınarak inşa edilmiş denetimsiz yapılar, çarpık kentleşme, plansız büyüyen şehirler depreme, olası afetlere nasıl dayanacak? Yakın zamanda yaşadığımız İzmir depremi bilinenleri bir kez daha gözler önüne serdi. Öngörülen büyük İstanbul depremini korkuyla bir kez daha hatırlattı.

İzmir depremi iki farklı yönetim anlayışını tüm açıklığıyla göz önüne serdi. İzmirli canıyla sınıırken karşısında önce erken müdahale ve yardım planlarıyla, sonra da kalıcı, planlı ve uzun vadeli çözümlerle çalışan İzmir Büyükşehir ve ilçe belediyelerini buldu. Deprem alanına aynı gece depremden saatler sonra kurulan ilk afet çadırları ve sıcak çorba üniteleri Büyükşehir belediyesinindi. Elbette merkezi iktidarın, Afad'ın getirdiği yardımı yok sayacak değiliz ama öne çıkan bir başka unsur vardı ki onu kabul etmek mümkün değil. Yarış ve görünür olma isteği vicdanlarda unutulmayacak görüntüler yarattı. Büyükşehir çalışanları, itfaiye ve zabitaları engellendi, tartaklandı, hatta belediyelerimizin ve sivil toplum kuruluşlarının çadırlarının kaldırılması talimatıyla birlikte şiddet uygulanarak bazı yardım stantlarına müdahale edildi. Yardım tekelleştirilmek istendi. Bakan Pakdemirli enkaz üzerinde telefon şov yaparken, siyasilere ve korumaları zamanla yarışan Akut ve Afad çalışanlarını engelledi. Enkazdan kurtarılan çocuğun sedyesi kameralar önünde sahiplik yarışı için çekiştirildi. Hizmet ve yardım söz konusu olduğunda anlayış, yaklaşım ve öncelik farkı çarpıcıydı. Depremle birlikte İzmir Büyükşehir Belediyesi, pandemi sürecinde belediyelerin yardımları yasaklanırken devreye soktuğu Halkın Bakkalı üzerinden büyük bir dayanışma örgütleyerek gıda, erzak, hijyen ve uyku tulumu içeren deprem yardım paketlerini ihtiyaç sahiplerine ulaştırdı. Bu kapsamda 10 bin 492 kişilik giyim, 2 bin 529 gıda paketi, 15 bin 266 kişilik hijyen malzemesi ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır. Bir Kira Bir Yuva dayanışmasıyla toplam 42 milyon 649 bin liralık bütçeyle 4 bin 463 aileye barınma olanağı sağlandı. Toplanan para kadar ek bütçeyi üstlenen belediyemizin dayanışma ve hizmeti birleştiren vizyonu sayesinde depremin üzerinden bir ay bile geçmeden İzmir'deki son çadır sökülmüş tüm depremedeler, bir yuvaya kavuşturulmuştu.

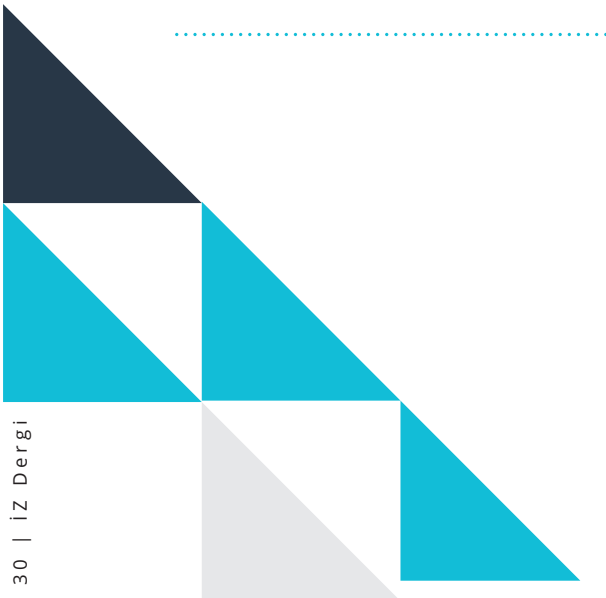
Depremzede vatandaşların yeni evleri için koltuk, beyaz eşya gibi farklı kalemlerde her türlü ihtiyacı karşılandı. Uzundere'de inşaatı biten İzmir Büyükşehir Belediyesine ait dört bloktaki 224 konut depremedelere tahsis edildi. Bu ailelere 1 yıl süreyle oturacakları bir protokolle karşılıksız olarak açıldı. Tamamı yeni eşyalarla tüm ihtiyaçları karşılayacak şekilde (beyaz eşya, küçük ev aletleri dahil) döşenen bu evlerden ayrılan vatandaşlar eşyaların tamamını beraberlerinde götürülecek. 1 yılın sonunda imkânı olan ve talep edenler kolaylaştırılmış koşullarla bu evlere sahip olabilecekler. 'Depremde evi zarar görmüş hiçbir yurttaşımızın hak kaybına uğramasına izin vermeyeceğiz' diyerek yola çıkan Büyükşehir ekipleri riskli yapıların dönüşümü için bütçeden 200 milyon liralık kaynak ayırarak hızla adım attı. İnşaat Mühendisleri Odası ile protokol imzalayarak çalışan belediye başkanımız Tunç Soyer kentin gerçeklerini görerek çalışmalarını alışmadığımız ama olması gereken şekilde uzman meslek odalarıyla ve sivil toplum dayanışması ile büyüttü, nitelikli ve kalıcı çözüme erişimi yaygınlaştırdı. Bilgi teknolojileri ve dijitalleşmenin sağladığı imkânlardan faydalanarak olası bir depremde çok daha hızlı müdahale edip daha fazla hayat kurtarmayı mümkün kılacak "Acil İzmir" mobil uygulamasını geliştirerek uygulamaya açtı. Bu uygulama olası bir deprem sonrası yurttaşların telefona ulaşamadıkları durumlarda dahi uzaktan seslenerek "Beni Bul" komutuyla ya da "Enkaz altındayım" butonu ile otomatik olarak yardım çağrılarını ve konumlarını İzmir Büyükşehir Belediyesi İtfaiye yetkilileri ile paylaşabilmesini sağlıyor. İzmir'de 248 hektarlık alanda büyük dönüşüm seferberliği yürütülüyor.

Tüm bu yaklaşımlara bakarak üst üste afetlerle sınanan yerel yönetimlerin başka bir anlayış ve mağduru, ihtiyacı olanı hangi tercih ve kimlikte olursa olsun, hangi partiye oy verirse versin ayırmaksızın eşit hizmet anlayışıyla çalışarak yurttaşlarına başka bir deneyim yaşattığını söyleyebiliriz. Oysa diğer yanda deprem için farklı illerden gönderilen yardım paketlerini biriktirip saklayarak ramazanda partisi ve belediyesi adına dağıtarak minnet peşinde koşan başka bir anlayış var. Bu anlayış devletin öz kaynaklarını şeffaflığı olmayan karar ve aktarımlarla Varlık Fonu'na, saray kasasına aktaran; afet, salgın gibi koşullarda hizmet götürmekle yükümlü olduğu yurttaşından da iban aracılığıyla para toplayan bir anlayış. Sağlık emekçilerini dahi koruyamazken, kuryelerden önce futbolcuları aşıl原因an bir anlayış. Pandemi sırasında bırakın aşığı, maske gibi en temel bir malzemeyi bile karşılıksız sunmazken 'din kardeşlerimiz' diyerek başka ülkelere aşı yardımı yapmakla böbürlenen, buradan iktidarının güçlü olduğu algısı yaratmayı can kurtarmaya yeğ tutan bir anlayış.

Evet dönüşüm şart. Bu dönüşüm vatandaşın canıyla ve açıklıkla sınıandığı bir dönemde, devlet kasasından 128 milyar doları buharlaştıran, şaşakçıklarına asgari ücretin 18 katı maaş veren, halk sağlığı için gerekli önlemleri almıyan bir anlayış lehine olmayacak.

Yarınlar bizim.

Nisan 2021 / Urla

CEHAPE zihniyeti

“Cehape Zihniyeti nedir?” diye sorulduğunda kimsenin net bir tanım yapabileceğini zannetmiyorum, sözün en tutkulu kullanıcısı beyefendinin bile... Kendine CHP’li diyen herkes “Cehape Zihniyeti”ni sıkı sıkı sahiplenmek zorunda. Çünkü bu zihniyet CHP’nin temelidir. Ve en kıymetli hazinedir.

Ateş İlyas Başsoy

İletişimci ve yazar

atesilyasbassoy@gmail.com

Üniversitede şeriatçı öğrencilerden öğrendiğim bir tekerleme vardı: "Et tekrarı ahsen, velev kane yüz seksen." Bunun aynı kapıya çıkan bir başka türünü çocukluğumdan beri bilirdim: "Bir yalanı kırk defa söylersen doğru olur."

AKP Genel Başkanının dilinden "Cehape Zihniyeti" sözü hiç eksik olmaz. Bu sözü o kadar sık tekrarlıyor, öyle çok kullanıyor ki tüm Türkiye'nin ezberinde.

AKP'nin tarihe bakışı da bu sözle göveriyor. "Seveceksen Radikal Sev" adlı kitabımda, John Von Neumann'ın Sıfır Toplamlı Oyun Teorisi ışığında anlatmıştım:

"Her şey çok iyiydi, sonra birden çok kötü oldu ama şimdi yine çok iyi."

Eskiden (ne zaman eskiden?) tüp kuyrukları vardı, yol yoktu, kağnılarla geziyorduk, çöpler toplanmamıştı, ekmek karneyle alınıyordu... Biz geldik, hepsi bitti.

Daha da eskiden Osmanlı vardı, çok güzeldi, bolluk bereket vardı, dünya lideriydik, her yeri fethettik, insanlar zengindi... Sonra (ne kadar sonra?) dinsizler geldi, Osmanlı battı, tüp kuyrukları vardı, yol yoktu, kağnılarla geziyorduk, çöpler toplanmamıştı, ekmek karneyle alınıyordu."

Bu berrak bakış bulanık bir kavramla özetleniyor: Cehape Zihniyeti... 1923'e kadar her şey çok iyiydi (peri masalı), 1923-2002 arasında Cehape Zihniyeti hepsini mahvetti (cadı masalı) ve şimdi her şey yine çok iyi (peri masalı).

"Cehape Zihniyeti" neyi mahvetti, niye mahvetti? Hangi ara iktidar olabildi ki mahvetti?

"Cehape Zihniyeti nedir?" diye sorulduğunda kimsenin net bir tanım yapabileceğini zannetmiyorum, sözün en tutkulu kullanıcısı beyefendinin bile... Net olmayan bu kavramı anlatma çabaları aynı buluta

bakan farklı çocukların tasvirleri gibi: "Din düşmanlığı" diyenler olabilir; Osmanlı övgüleriyle büyüyen biri "diktatörlük", geçimni kayıt dışı ticaretle kazanan biri "memurluk" (genellikle vergi veya icra memuru) diye tanımlayabilir. Liberal çevreler sınıfsal analizden özenle kaçınarak kullandıkları "ceberrut devlet" kavramını, gönül rahatlığıyla "cehape zihyeti" kazanında kaynatırlar. Kavramlar farklı da olsa bıraktığı his aynı: Öfkeli, çatık kaşlı, kuralcı, otoriter...

"Cehape Zihniyeti nedir?" sorusunu CHP'lilere de sordum. Edirne'den Kars'a, Artvin'den Muğla'ya hangi CHP'liye sorduyum ilk tepki değişmedi: Bir kahkaha... Ama sonra işler değişti: "AKP zirvası", "Deli saçması", "Uydurma bir söz" gibi tanımlardan daha fazla bir açıklama getiren bir CHP'liye ben rastlamadım. Zamanla anladım ki, kültürel hegemonya bir ölçüde başarılı olmuş. Gündelik siyasetin hırgürü içinde "Biz neyiz?" sorusu biraz ihmal edilmiş.

Bana sorarsanız, "Cehape Zihniyeti"nin kökenini Yavuz Sultan Selim'e kadar uzatırım. 17. yüzyılın başında Sultan Selim, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki Arap Müslüman egemenliğine son verir. Avrupa Batı'da yeni kıtayı ele geçirirken, Osmanlı da hemen hemen aynı koşullarda yapılan savaşlarla "Güney"i zapt eder. Aynı şartlarda dedim çünkü; Amerika adı verilen kıtadaki gelişmiş uygarlıklar barut ve tüfek bilmedikleri için mağlup olurlar, Kuzey Afrika'daki Araplar ise "Tüfek ve barut gavur icadadır, biz de Peygamber Efendimiz gibi yalın kılıç savaşmalıyız" dedikleri için Türk ordularına yenilirler. Yavuz bu engin toprakları kolayca işgal ederken, Arapların yenilgisine neden olan "ulema" İstanbul'a taşınır ve zamanla Osmanlı bürokrasisinde yer edinerek Osmanlı'nın bilim düşmanı, yenilik düşmanı, içine kapalı bağnaz bir devlet olmasına yol açar. Bir anda değil ama kısıp ateşte, ağır ağır.

Cehape Zihniyeti, fakirin gecekonduğunu katakulli ile ele geçirip, üstüne elli katlı bina yapmanın önünde durur. Fakiri kentlere yağmaz, köylüyü değiştirmeye çalışır. Köy enstitüleri, okuma yazma seferberlikleri, üniversiteler, sanat akademileri Cehape Zihniyeti'nin ürünü.

İki yüz yıl sonra her cep- hede yenilen, Batı'dan her alanda geri kalmış, yozlaşmış bir Osmanlı'yı dönüştürmek ya- şamsal bir sorun haline gelir. "Neden geri kaldık?", "Neden hep yeniliyoruz?" soruları her yerde sorulur. Üçüncü Selim, İkinci Mahmud ve "Abdüller" dönemi boyunca binlerce aydın, çoğu zaman ölüm, işkence ve hap- se girme pahasına bu arayışı devam ettirir. Yenilikçi padişahlar bazen sosyal, bazen ticari, bazen de eği- tim reformlarıyla bu çabaları dikkate alır. Ortak fikir şudur: "Arap bağnazlığı Osmanlı'yı ele geçirdiğinden beri çöküşe girdik. Kurtuluşun tek yolu ilimdir, fendir, inkılaptır..."

İşte bu aydınlanma ve "dirilme" çabalarında, Os- manlı bir yandan dağılırken, bir yandan da genç bir nesil yetiştirir. Atatürk bu genç neslin öğrencilerinden biri. Genç Mustafa Kemal'in hiçbir şeyi yokken bir zih- niyeti var: "Ya istiklal, ya ölüm."

Türkiye (veya Osmanlı) beş yüzyıldır bir savaş içinde... Ya ilerleyeceğiz, dönüşeceğiz, yenileneceğiz (ve kurtulacağız) veya yerimizde saymaya, hatta geri gitmeye mahkûm olacağız (ve yok olacağız).

Dillerden düşmeyen "Cehape Zihniyeti" bu ilerle- menin, dönüşümün, mücadelenin zihniyetinden baş- ka bir şey değil...

Dönüşüm adaletin gözünü bağlamakla başlar. Açık gözlerin adalette yeri olamaz... Gelişmiş toplum- lar kendi içlerinde de yüzyıllardır, hukukun her şeyden ve herkesten üstün olduğu sistemleri yaratarak (veya yarattıkları oranda) geliştirebilir.

Bu nedenle "Cehape Zihniyeti"nin temel çıkışı "adil olmak".

Lafta kolay... Uygulamada nasıl adil olacaksınız?

Kimseyi kayırmayacaksınız, kimseye torpil yapma- yacaksınız, dağın eteğindeki çobanın devletin tepesine gidebileceği fırsat eşitliğini inşa edeceksiniz, bunun için çabalayacaksınız.

Cehape Zihniyeti, fakirin gecekondusunu kata- kulli ile ele geçirip, üstüne elli katlı bina yapmanın önünde durur. Fakiri kentlere yığmaz, köylüyü de- ğiştirmeye çalışır. Köy enstitüleri, okuma yazma se- ferberlikleri, üniversiteler, sanat akademileri Cehape Zihniyeti'nin ürünü.

Düşmanı çok... Hileli tartı kullanan bir manav, si- gortasız işçi çalıştıran bir patron, vergi vermeyen bir esnaf bu zihniyeti niye sevsin? Her şey kaos ortamın- da olsa, ekipler el ele verip memleketi söğüşlese daha iyi değil mi? Kuraldan, kanundan, kuvvetler ayrılığın- dan, sistemli olmaktan bahseden "cehapeliler" kadar sinir bozucusu var mı?

Örneğin İzmir'de, üstüne İzmir Bayraklı'da CHP'li belediye başkanı olmak "Cehape Zihniyeti"ne sınıksız sarılmakla mümkün. Ne zor bir iş... Çünkü bazı insan- lar kısa vadeli çıkarlar için belediye kapısına gelir. "Ya- pıver", "İdare ediver", "Bizi da biraz kayırver" diyenler sinek gibi yapışırlar. Çıkar çevreleri halkın malını hor- tumla götürürken, halk uyanmasın diye göstermelik yardımlar yapılırlar. Maddi çıkar için gözü dönenler, ma- nevi duyguları sömürmekten hiç kaçınmazlar. Rantın bollaştığı her yerde, savaş kızıdır. Doğrunun, adilin ya- nında durmak, mazlumun hakkını savunmak zorlaşır.

"Cehape Zihniyeti"ne sahip bir yönetici başta asık suratlı gelir. Yanına kolay kolay kimseyi yaklaştırmaz. Yaklaşanların ayrıcalık talep edeceğini ve birine sırf yakın olduğu için ayrıcalık vermenin, uzaktaki yetimin sofrasından bir kap yemek çalacağını bilir.

"Cehape Zihniyeti"ne "Halden anlamaz," derler ya... "Halden anlamak" o kadar da masum bir kavram değil. "Halden anlamak" kendi yargını toplumsal yar- gının üstüne çıkarmak, yozlaşmak, çürümek demek aslında. Sistem kusursuz işlerse, kimsenin kimsenin halinden anlaması gerekmez. "Halden anlamak", hali- ni arz eden familyana kıyak yapmak demek. Herkesin halinden anlıyor musun, anlayabilir misin; böyle has- sas bir tartın var mı, olabilir mi? Ya isteyene verdiği ikinci bardak su, sırada bekleyenlerin suyuysa?

"Cehape Zihniyeti"ndeki bir insan yalaka olmaz, eyyamcılık yapmaz. Başını dik tutar, kimseye eyval- lah etmez. Ebu Zerr'in zerresini Muaviye'nin sarayına değişmez. Bu yol ışıltılı olmadığı için yenilebilir, aşağı- lanabilir ama yine de yolundan dönmez.

Devlet sanılanın aksine "baba" değil, olmamalı da. Devlet yetimlerin mülkü. Devleti baba haline geti- ren, baba olmak isteyen sağcılar. Sağcılarla muhabbet ederken "zihniyeti"ne sahip çıkmayan bir CHP'li kendi- ni sağda bulabilir. İdeolojik altyapısı olmayan bir bireyin partiye, böyle bir partinin de topluma etkisi olamaz.

CHP'lilerin hepsi "Cehape Zihniyeti"nde midir, bilemem. Beş parmağın beşi bir değil. Her ortamda kendini gizleyen üçkâğıtçılar, yalancılar, düzenbazlar olabilir. Bu nedenle bir bütün olarak her CHP'liyi sa- vunmak veya CHP'nin her yaptığını savunmak taraf- tarlığa, amigoluğa girer. Kimi partilere amigolar yakı- şır, CHP'ye yakışmaz.

CHP içinde "Bizim zihniyetimiz nedir, ideolojimiz nedir, ideolojik yapımızın tarihi ve sosyolojik kökenleri nelerdir" soruları daha fazla sorulmalı ve bu sorulara yanıtı tüm CHP'liler verebilmeli.

Kendine CHP'li diyen herkes "Cehape Zihniyeti"ni sıkı sıkı sahiplenmek zorunda. Çünkü bu zihniyet CHP'nin temelidir.

Ve en kıymetli hazinedir.

Kentsel dönüşüm sektörel bir iş alanı değil aksine bir zorunluluğun sonucudur ve maliyetleri de katma değerleri de kente ait olmak zorundadır.

Utku Kılınc Avukat

Kentsel dönüşümün

hukuksal dayanağı,

ilkeleri ve işleyişi...

Kentsel Dönüşüm, kent alanları içinde kalan, zamanla ve/veya doğal etkenler ile dayanıklılığını yitirmiş veya hızlıca yitirebilecek, diğer bir ifade ile kullanım ömrünü tamamlamış veya tamamlamaya çok yakın yapıların dönüştürülerek yapının yenilenmesini ve sağlamlaştırılması işidir.

Kent, dinamik bir kavramdır, sadece yapılardan oluşan durgun bir grilik değildir, yaşam alanıdır. Her kent zaman içinde değişir, yenilenir veya terk edilir ve başka yerleşim alanları oluşturulur. Kenti tüm sosyal olguları ile bir bütün olarak değerlendirmek gerekir. Kenti kent yapan öncelikle insan ve doğanın bir araya gelmesidir.

Kentin sürekli bir şantiye sahasına dönüşmesinin engellenmesi, kentin insanları ve dokusu ile bir bütün algılanması gerekliliği gibi birçok kavram kentsel dönüşüm sürecinin birtakım ilkelere bağlanmasını zorunlu kılmıştır.

Kentin birçok kavramı içinde barındırması nedeni ile kentsel dönüşüm adı verilen sürecin de kente bağlanmış birçok anlamı da içerecek şekilde gelişmesi gerekmektedir. Binaların, yapıların zaman karşısında dayanıklılıklarının azalması veya gelişen teknolojinin daha dayanıklı yapılar oluşturması kaçınılmazdır; bu anlamda doğal felaket olsun olmasın, kentin kendini yenilemesi de gayet doğaldır. Ancak kentin sürekli bir şantiye sahasına dönüşmesinin engellenmesi, kentin insanları ve dokusu ile bir bütün algılanması gerekliliği gibi birçok kavram kentsel dönüşüm sürecinin birtakım ilkelere bağlanmasını zorunlu kılmıştır.

Kentsel dönüşüme ilişkin ilk dile getirilebilecek ilke bir şekilde son çare olmasıdır; kentsel dönüşüm ikincil bir çözümdür. Kentsel dönüşümün bir zorunluluk haline gelmesi ve başkaca bir çözüm yolunun bulunmaması gerekir. Aksi her durum, yapı kalitesinin dolayısıyla yapı ömrünün azalmasını ve bitmeyen şantiye alanlarının dolmasına yol açar ki bu da bir kent için istenen bir sonuç değildir.

Kentsel dönüşümde çok önemli diğer bir ilke de yerinde dönüşümle

sosyal doku ve yaşam biçimlerinin korunması meselesidir; insanların yer değiştirmeye tabi tutulduğu bir dönüşüm modelinin kent kültürü açısından ciddi ve geri dönülemez zararları söz konusudur, ayrımcılık ve benzeri uygulamaların önünü açar veya ayrımcılığın doğrudan uygulayıcısı olur, mülkiyet ilişkilerine ve mülkiyet hukukuna zarar verir, kentin sosyal dokusunu değiştirir ve zaman zaman mevcut bir sosyal dokuyu tamamen ortadan kaldırır. Bunu önlemek için kentsel dönüşüm kavramı yerinde dönüşüm olarak gerçekleştirilmelidir.

Kentsel dönüşüm, çok boyutlu bir iştir. İnşaat mühendislerinden mimarlara, hukukçulardan sosyologlara ve psikologlara kadar birçok disiplinin ortak çalışmasını gerektirir. Planlama ve uygulama süreci de birçok bilim dalı ile ilgilidir, ilgili olmak zorundadır.

Diğer taraftan, kentsel dönüşüm yapı stokunun yenilenmesi ile yeni bir maddi bütünlük, iş alanı ve sermaye yaratır. Kentsel dönüşüm ilkeleri açısından, yaratılan bu menfaatin adil dağıtımına gereksinim vardır. Aksi durumlar, yerinde dönüşüm ilkesi ve diğer olgularla çatışma yaratır, kentsel dönüşüm sektörel bir iş alanı değil

aksine bir zorunluluğun sonucudur ve maliyetleri de katma değerleri de kente ait olmak zorundadır.

Kentsel dönüşüm bir zorunluluk sonucu ortaya çıkıyorsa katılımı, yani ilgili tüm kişilerin ortak veya çoğunluk iradelerini yansıtırken, kentin değerleri ile kişilerin iradeleri veya istekleri arasında adil bir denge sağlamak zorundadır ve sürdürülebilir olmak durumdadır.

Kentsel dönüşüm kavramı ile uzun süredir muhatap olmakla beraber, 1999 İstanbul Depremi ve sonrasında zamanlarda daha çok yüz yüze kalınmıştır. Konuya ilişkin yasal düzenleme eksikliği, 2012 yılında giderilebilmiştir.

Kentsel dönüşüm hukuk dünyasına yasa olarak, 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile girmiştir. İlgili kanunun genel gerekçesinde belirtildiği şekli ile kanunun amacı afet riski bulunan yerlerdeki riskli yapıların dönüştürülmesine ilişkindir. 6306 sayılı yasa, Anayasanın 56. Maddesindeki 'Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir' hükmüne dayanmaktadır.

Türkiye'nin ciddi bir kısmının fay hatları üzerinde yer alması nedeni ile deprem ve benzeri doğal afet risklerini barındırması nedeni ile kentsel dönüşümüne gereksinim duyulduğu ortadadır. Diğer taraftan, kentsel dönüşüm sürecinin hukuki, idari ve ekonomik yönetimi de meselenin diğer önemli tarafını oluşturmaktadır.

İlgili yasa ve ek düzenlemeleri istisnalar ve farklı uygulama şekillerini bir kenara bırakırsak, kentsel dönüşümün genel olarak uygulama süreci de şu şekilde gelişmektedir;

- ✓ Kentsel Dönüşüm Kararının Alınması,
- ✓ Risk Raporunun Hazırlanması,
- ✓ Bakanlık sistemine, tapuya ve maliklere bildirim,
- ✓ İtiraz Süreçleri ve Üniversite Üst Kurulu,
- ✓ Anlaşmanın sağlanamaması halinde alım ve diğer haklar,
- ✓ İnşaat Sözleşmesinin Hazırlığı ve Kabulü,
- ✓ 6306 sayılı yasa kapsamındaki desteklerin alınması,
- ✓ Proje ve Ruhsatlandırma,
- ✓ Uygulama, teslim ve iskan.

Kentsel dönüşüm sürecinin temel ilkeleri ile uygulama sürecine bütünsel bir bakış sergileme zorunluluğu ortadadır. Diğer taraftan, söz konusu bütünsel yaklaşımın uygulanmadığı yerlerde, kentsel dönüşüm sürecinin sorunun çözümünden sorun yaratan bir doğrultuya evrildiği ve kentsel planlama, yerinde dönüşüm ve adil dağıtım süreçlerinin sekteye uğradığı da belirtilmesi gereken diğer bir olgudur.

İzmir Depremi Sonrası Kentsel Dönüşüm ve Model Tartışmaları

30 Ekim 2020'de İzmir'de yaşanan deprem, kentin depreme dayanıklı konut ve iş alanı stokuna ilişkin gereksinimin altını bir daha çizmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre; deprem sonrasında İzmir'de 145 bin 677 bina, 737 bin 291 bağımsız bölümde hasar tespit çalışmaları yapılmış olup ağır hasarlı, acil yıkılacak ve yıkık 647 bina, 4 bin 556 bağımsız bölüm olduğu, 6 bin 465 az hasarlı, 676 orta hasarlı bina olduğu tespit edilmiştir.¹ Tespit edilen riskli bina sayısı ve hasar durumu dikkate alındığında, ciddi anlamda bir kentsel dönüşüm süreci ile yüz yüze kalındığı açıktır.

Sürecin sağlıklı olarak yönetilebilmesi ve ivedilikle bazı önlemlerin alınabilmesi için İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulan ve Büyükşehir Meclisi tarafından kabul edilen kararlar doğrultusunda hem yönetsel önlemlerin hızlı alınabilmesi hem de ilçe belediyelerine verilmiş bazı yetkiler kapsamında, yerel yönetimlerin ilçe bazlı gereksinimleri daha doğru tespit edebilmesi ve uygulama geliştirmesinin önü açılmıştır. Yine ilgili kararlar, kentsel dönüşüm sürecinin en önemli kısımlarından birini oluşturan inşaat maliyetlerine belirli ölçüde bir çözüm üretilebilmesi ve mülkiyet haklarının korunabilmesi amacı ile yapı mevcut durum planlarının korunabilmesi için olanak sağlamıştır.

Kentsel dönüşümüne ilişkin yerel yönetim ve yurttaş iş birliği oldukça önemlidir. İş birliğinin ve iletişimin doğru sağlanabildiği alanlarda kentsel dönüşüm ilkelerine uygun bir dönüşüm mümkün olabilir. Kentsel dönüşümü zorlaştıran etkenlerin tespiti ile söz konusu etkenlerin giderilmesi ve azaltılmasına ilişkin modellerin geliştirilebilmesi olasıdır.

Kentsel dönüşümde karşılaşılabilecek bazı temel sorunlar şu şekilde sıralanabilir;

- ✓ Mülkiyet ilişkilerinin karmaşıklığı; ulaşılamayan malikler, elbirliği ile mülkiyet ilişkileri vs.
- ✓ Kentsel dönüşüm sürecinin yönetimi,
- ✓ Finansman sorunları; yeni yapılacak inşaat maliyetleri veya

alan azaltılması ile ortaya çıkan sorunlar,

- ✓ Barınma sorunları; kentsel dönüşüm sürecinde benzer yaşam şeklinin korunması isteğinin karşısındaki mali ve sosyal engeller.

Sorunların çözümüne ilişkin ise birçok model uygulama olasılığı mevcut olmaklar beraber, kamu-vatandaş iş birliği kapsamındaki modellerin daha hızlı ve daha verimli olacağı açıktır. Bu anlamda;

- ✓ Kamu iştirakleri veya daha doğru bir özne olan yerel yönetim şirketleri kapsamında bir yapılanmanın oluşturulması,
- ✓ Kentsel dönüşüm süreçlerine ilişkin ivedilik sıralanmasına göre risk analizinin yapılarak öncelikli bölgeler ve takip eden süreçlerin tespiti,
- ✓ Vatandaş ile müteahhit firmalar arasında müşavirlik hizmeti verecek ve vatandaşın mülkiyet ve diğer yaşamsal haklarını koruyacak, kentin dokusu ile çelişmeyecek ve planlı bir yapılanmanın önünü açacak ve müteahhit firmaların serbest rekabeti ile sağlam ve ancak maliyeti toplu yapılaşma neticesinde azaltabilecek bir işleyişin oluşturulmasının önemi büyüktür.

Kentsel dönüşüm sürecinin ağırlıklı olarak yerel idare tarafından yönetilmesi, kent kimliğinin korunması ve kentsel dönüşüm ilkelerinin uygulanmasını da beraberinde getirecektir.

Güzel bir kentin sağlam yapılarında kaygısız bir yaşam dileği ile...

¹ <https://webdosya.csb.gov.tr/db/turkce/faaliyetler/2021bu-tc-esunumuv6-20201120124129.pdf>

İzmir'de deprem risk yönetimi ve

dönüşüm çalışmalarını
hızlandırıldı

Yapacağımız yer bilimsel ve yapı envanteri çalışmalarısıyla İzmir'in mevcut durumunu ortaya koymuş olacağız. Bilimsel veriler aracılığıyla kentimizin öncelikli müdahale bölgelerini ve müdahale araçlarını belirleyecek, bu verileri mekansal planlamayla entegre ederek kentsel iyileştirmeye yönelik alınacak kararlar ile kentte planlı ve sağlıklı bir yapılaşmayı yönlendirmiş olacağız.

Gizem Taban

İzmir'de 30 Ekim 2020 tarihinde yaşanan depremin ardından İzmir Büyükşehir Belediyesi (İBB) hem deprem risk yönetimi hem de kentsel dönüşüm alanındaki çalışmalarını hızlandırdı. İBB Kentsel Dönüşüm Dairesi Başkanı Ayşe Arzu Özçelik ve Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanı Banu Dayangaç ile deprem sonrasında yaptıkları çalışmaları konuştuk.

İzmir'de depreme karşı nasıl bir risk değerlendirme çalışması yapılmaktadır? Olası depremlere karşı hangi önlemler alındı? Büyükşehir'in son İzmir Depremi'nin ardından yaptığı çalışmalar nelerdir?

Banu Dayangaç: 30 Ekim depreminden çok kısa bir süre sonra İzmir Depremi Ortak Akıl Buluşması'nı düzenledik. Bu buluşmada deprem sorunu; zemin koşullarından yapı özelliklerine, mekansal planlamadan kentsel dönüşüme ve eğitim, sağlık, toplumsal, psikolojik değerlendirmelere kadar birçok yönden ele alındı, kentin ve kentlinin afet güvenliğine yönelik risk azaltma odaklı çözüm önerileri geliştirildi. Bunun ardından belediyemizin oluşturduğu Afet Bilim Kurulu'nun da değerlendirmeleri neticesinde yol haritamızı belirledik.

YAPI STOKU BELİRLENİYOR

Öncelikli olarak yapı envanteri çalışmalarını ile zemin ve faylarla ilgili araştırmalarını yapılması gerektiğini ortaya koyduk. Bu noktada, kentin yapı stokunun belirlenmesine yönelik çalışmayı, depremin en çok etkilediği ilçe olması nedeniyle Bayraklı'dan başlattık. Belediyemiz ile İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi arasında 4 Mart'ta imzalanan protokol ile başlatılan çalışma 200 günde tamamlanacak. Bu çalışma deprem etkisinde yapı güvenliğinin belirlenmesine yönelik değerlendirmeleri de içeriyor. Bu çalışmayı hızla kent merkezine, ardından da kent bütününe yaymayı hedefliyoruz.

Bununla birlikte, depremin etkisini en çok gösterdiği Bornova Baseni olarak bilinen; Bornova, Bayraklı ve Konak ilçelerini kapsayan bölgede, yerleşim alanlarındaki tüm tehlikeleri belirlemek, yerel zemin ve tehlike koşullarının yansıtıldığı haritaların üretilmesi amacıyla arazinin jeolojik açıdan modellenmesi ile ilgili her türlü araştırma, analiz ve sentezleri içeren mikrobölgeleme etüt çalışmalarını yapmayı hedefliyoruz. Akabinde de bu çalışmayı etaplar halinde önce kent merkezine ardından kent bütününe yaymayı istiyoruz.

Ayrıca kent merkezini saran 100 km çapındaki bir alan içinde karada ve denizel alanda deprem üreten diri fayların incelenmesine yönelik ve kent bütününde jeolojik ve jeomorfolojik verilerden yararlanarak, eski depremlerin yeri, doğası, zamanı ve büyüklüğü hakkında bilgi elde etmeyi amaçlayan ve bu yolla bir fayın sismik davranış biçimini belirlemeyi hedefleyen bir jeoloji yöntemi olan paleosismolojik çalışmalar yapmayı düşünüyoruz. Bununla ilgili kısa, orta ve uzun vade planlarımızı yaptık.

Yapacağımız yer bilimsel ve yapı envanteri çalışmaları ile kentimizin mevcut durumunu ortaya koymuş olacağız, bu çalışmalar sonucunda elde ettiğimiz bilimsel veriler aracılığıyla da kentimizin öncelikli müdahale bölgelerini ve müdahale araçlarını belirleyerek, bu verileri mekansal planlama ile entegre ederek kentsel iyileştirmeye yönelik alınacak kararlarla kentte planlı ve sağlıklı bir yapılaşmayı yönlendirmiş olacağımızı düşünüyorum. Bu kapsamda kentimizdeki yaşam ve mekan kalitesini artırma, sürdürülebilir yaşam alanları yaratma hedefimize ulaşmakta önemli adımlar atmış olacağız.

'DÖNÜŞÜM KOLAYLAŞACAK'

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin, 30 Ekim depremi sonrası ağır ve orta hasarlı olarak tespit edilen ruhsatlı yapılar ile 1 Ocak 1998 tarihinden önce ruhsat alan yapılar ve 6306 sayılı kanun kapsamında riskli olarak belirlenen ruhsatlı yapılara ilişkin hazırladığı düzenleme Meclis'te kabul edildi. Düzenleme neyi hedefliyor?

Banu Dayangaç: Bu usul ve esaslar çerçevesinde; belirlenen bölgelerde yer alan yapıların mevcut inşaat alanlarında herhangi bir hak kaybı olmadan yeniden yapılaşmasına olanak sağlanarak dönüşümünün kolaylaştırılması hedefleniyor. Örneğin; kentimizde kat sıkıştırma, önceki imar planı notlarıyla verilmiş olan kooperatif payı hakları gibi teşvik edici bazı hususlar yürürlükte olmadığından bugünkü koşullarda bu haklardan faydalanılmıyor, yine yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere göre mevcut imar planı kararlarından gelen yapılaşma hakları ile mevcut inşaat alanları arasında farklılıklar oluşuyor. Ancak, yaşadığımız depremin etkisiyle özellikle 1998 yönetmeliği öncesinde yapılmış yapılar ile ağır ve orta hasarlı olarak belirlenen yapıların dönüşümünü hızlandırmak önem arz ediyor. Bu sorunları çözmek amacıyla böyle bir çalışma yapıldı. Ancak bu, mevcut imar planlarında "mevcut plandaki durumu korunacak alan" sınırlarının belirlenmesi gibi bir şarta oturtuldu. Çünkü belediye başkanlığımızca bir taraftan imar planı revizyonu çalışmaları da yürütülüyor. Bu çalışma ile sınır belirlenirken; mevcut imar planı kararına göre planlı ve sağlıklı bir kentsel mekanın oluşturduğu, sosyal donatı alanlarıyla, altyapı olanakları ve ulaşım bağlantılarıyla planlı olarak yapılaşmasını tamamlamış bölgelerin belirlenmesi öngörüldü. İlçe belediyeleri de bu usul ve esaslar çerçevesinde sınırları, ayrıntılı incelemeler yaparak belirliyor ve belediye meclisimizce değerlendirmek üzere belediye başkanlığımıza iletiyor.

TÜRKİYE'YE ÖRNEK BİR MODEL YARATILDI

Büyükşehir'in uyguladığı kentsel dönüşüm modelini nasıl tanımlarsınız? Başlıca standartları nelerdir?

Ayşe Arzu Özçelik: İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin, ülkemizde sürdürülen dönüşüm çalışmaları içerisinde en büyük farkı, vatandaşla yüzde yüz uzlaşa ile yerinde dönüşümü gerçekleştirmektir. Tüm çalışmalarımız vatandaşın, planlı haliyle aynı yerde kalması esası ile yürütülmektedir. Vatandaş taşıdığı ayrıca bir rezerv alanımız yoktur. Vatandaşla uzlaşa temel hedefimiz. Uzlaştıktan sonra vatandaş tapusunu bize devrediyor.

Ayşe Arzu Özçelik

Biz vatandaşa sunduğumuz projelerin yapımını tamamladıktan sonra bağımsız birimlerin hak sahibi adına kat mülkiyet tapuları tescilini yaparak anahtarları ile birlikte hak sahiplerine yeni konutlarını, iş yerlerini teslim ediyoruz. Yeni üretilen projede, belediye kendine tek bir bağımsız birim almıyor. Üretilen projeyi doğrudan yüklenici ve hak sahibi arasında paylaşıyoruz. Biz garantör rolündeyiz. Projenin başlangıcından sonuna kadar vatandaşla birebir iletişim halindeyiz. Alanda vatandaşlar için açtığımız iletişim ofisleri aracılığıyla vatandaşın taleplerini alıyoruz, yaptığımız çalışmaların her aşamasında onları bilgilendiriyoruz. Yükleniciler ile ilişki doğrudan belediye üzerinden gidiyor. Vatandaş ile uzlaşma sağlandıktan sonraki yapım aşamasında, yüklenici ile belediye görüşüyor.

Tüm ihale çalışmalarını, yapım sürecini belediye organize ediyor. Hak sahibi ve yüklenicinin bir araya gelip karşılıklı birbirlerine bir yaklaşımı olmuyor. Biz iki taraf için de garantör konumundayız. Dönüşümün her sürecinde vatandaşın ihtiyacını gözetiyoruz. Vatandaşın taleplerini, sosyal ve kültürel hayatını sürdürmesini de temel alıyoruz. Onu, kendi yerinden koparmadan hayatını sürdürmesini de sağlıyoruz. Uzlaşma sürecinden sonra vatandaşın barınma ihtiyacını da karşılıyoruz. Yapım işi sözleşmesini imzaladığımız zaman hak sahiplerinin ihale konusu alan içindeki yapılarının tahliye sürecini başlatıyoruz. Hak sahiplerinin tercihi doğrultusunda inşaat sürecinde geçici iskan

için Belediyemiz mülkiyetinde bulunan konutları tahsis ediyoruz ya da kira yardımı ödemesi yapıyoruz. Yeni konutu bittikten sonra evlerini kat mülkiyet tapularıyla birlikte teslim ediyoruz. Yeni konutlara taşınmaya başlaması ile ve ortak alan ve tesislerde sosyal uyumu sağlamak üzere Site yönetim faaliyetini de biz organize ediyoruz, mevzuatı öğrenmesi ve yapılan işi görmesi için yönetimin içine vatandaş da katıyoruz. Bir yılın sonunda da yönetimi onlara devredip, belediye olarak alandan çekiliyoruz. Bunları, kendimize hiçbir pay almadan, doğrudan sosyal belediyecilik anlayışıyla gerçekleştiriyoruz. Tüm bu çalışmalar kapsamında; İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin uyguladığı kentsel dönüşüm modelinin Türkiye'ye örnek bir model olduğunu düşünüyoruz.

Halihazırda devam eden ve önümüzdeki süreçte hayata geçirilecek kentsel dönüşüm çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?

Ayşe Arzu Özçelik: Şuan 6 bölgede toplam 248 hektar alanda; uzlaşma, yapım aşaması ve teslim ettiğimiz etaplar hepsi bir arada yürütülüyor. Uzundere'de vatandaşın yüzde 98'i ile uzlaşmış durumdayız, birinci ve ikinci etap konutlarını teslim ettik, işyeri ve konut olmak üzere toplam 817 bağımsız birim teslim edildi. Kat karşılığı esas ile yaptığımız üst yapı ihalelerinde yükleniciler üstyapı konutları ve ada içi altyapıyı yapıyor. Ama ada dışı altyapı, sosyal donatı alanlarının yapımı doğrudan Büyükşehir Belediyesi tarafından 4734 sayılı

ihale kanunu tarafından yaptırılmaktadır. Yaptığımız ihale neticesinde alana enerji getirdik. Uzundere'de şu an birinci etap altyapı ihalesi kapsamında ada dışı altyapı, dere kolu ıslahı ve galeri sistem yapımı devam ediyor. Ayrıca üçüncü etap kapsamında bin 422 bağımsız birimin kurasını çektik, kat karşılığı ihaleye hazırlığı devam ediyor. Örnekköy'de birinci etap kapsamında konut teslimimizi bitirdik. İkinci etapta 190 bağımsız birimin kat karşılığı ihalesini yaptık, yüklenici çalışmalara başladı. Üçüncü ve dördüncü etap yapımı için de Büyükşehir Belediyemizin şirketi İZBETON ile protokol imzaladık, yer teslimi yaptık, yıkımlar bitti. Uygulama projeleri hazırlanmaktadır. Ege Mahallesi'nde kat karşılığı ihale yaptık. Yaklaşık bin bağımsız birimin ihalesi yapıldı. Şu an yüklenici, proje çalışmalarını sürdürüyor. Gaziemir'de de Aktepe ve Emrez için I. Etap kapsamında 300 konutun inşaatının yine İZBETON tarafından yapılması amacıyla Protokol imzalanması için Belediye Meclisimizden yetki aldık. Öte yandan, her dönüşüm alanında açtığımız iletişim ofislerinde uzlaşmalarımız devam ediyor. Yaklaşık 4 bin 600 bağımsız birim ihaleye hazır hale getirildi. Tüm ihaleler kat karşılığı esasıyla planlanmış durumda. Ancak piyasa koşullarındaki tikanıklık nedeniyle kat karşılığı ihalelerde teklif almakta sıkıntı yaşıyorduk. Bu sorunu çözmek adına İZBETON ile protokol imzalayarak çalışmaya başladık. Böylelikle kentsel dönüşüm çalışmalarında yapım aşamasındaki tikanıklığımızı aştık.

'İZMİR'DEKİ DAYANIŞMAYI BAŞKA HİÇBİR YERDE GÖRMEDİK

Yağız Barut

İzmir'de 30 Ekim 2020 tarihinde meydana gelen ve 117 yurttaşımızın vefatıyla tüm Türkiye'yi yasa boğan depremde, canını dişine takarak arama kurtarma çalışmalarına katılan ekiplerden birisi de Türkiye'nin en güvenilir kuruluşlarından Arama Kurtarma Derneği (AKUT) oldu. 18 ekibi ve 268 gönüllüsüyle İzmir'deki farklı enkaz bölgelerinde arama kurtarma çalışmalarına katılan AKUT'un İzmir Ekip Lideri Ramazan Ergut ile hem İzmir depremini hem de derneğin genel çerçevede neler yaptığını İZ Dergi için konuştuk.

1600 metrekare kapalı alana sahip İzmir yerleşkesinin Türkiye'deki en büyük AKUT yerleşkesi olduğunu belirterek sözlerine başlayan Ramazan Ergut, lojistik depolarında; özellikle kentsel arama kurtarma çalışmalarında kullandıkları 3 tona yakın ekipman olduğunu söyledi. "Bu malzemelerle 3 farklı enkaza, 3 farklı ekibimizle İzmir olarak müdahale edebiliyoruz" diyen Ergut, AKUT'un her ne kadar kentsel arama kurtarma operasyonlarında ön plana çıksa da yıl içerisinde birçok farklı alanda arama ve kurtarma faaliyetlerine katıldıklarını ifade etti. İzmir'de ekip arkadaşları arasında 5 köpeğin de olduğunu hatırlatan Ergut, öte yandan Türkiye'de AFAD'la birlikte tek BM

tarafından akredite edilmiş ekip olduklarını da sözlerine ekledi.

AKUT olarak yıl içerisinde 2 bin farklı oturmuda 100 bin vatandaşa ulaşabildiklerini ve 2021 yılının 'Afet Eğitim Yılı' olarak ilan edilmesiyle birlikte bu sayıyı salgın kurallarına da dikkat ederek arttırmaya çalıştıklarını ifade eden Ergut, yaptıkları seminerlerde öncelikli olarak neleri hedeflediklerini de anlattı. Ergut, "İlk olarak vatandaşlarımıza sağlam yapılarda oturmaları gerektiğini söylüyoruz. 'Ev alırken neye dikkat ediyorsunuz?' diye sorduğumuzda genel olarak, 'Mutfağına, manzarasına, fiyatına dikkat ediyorsunuz' gibi cevaplar geliyor. Bir ev satın alacağımız ya da kiralayacağımız zaman öncelikle deprem yönetmeliğine uygun yapıp yapılmadığını araştırmamız gerekiyor. İkinci olarak; Marmara depreminde hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yüzde 3'ü evlerinde yapısal olmayan unsurlardan dolayı hayatını kaybettiler. Yani evde devrilebilecek tüm eşyaların sabitlenmesi konusu çok önemlidir. Üçüncü olarak ise deprem öncesinde ailenizle birlikte 'Acil Durum Eylem Planı' yapmanız çok önemli ki bu sayede deprem anında ne yapacağınızı net şekilde öğrenmiş olursunuz. Bunlar bilinçlenme açısından oldukça önemli şeyler ve özellikle çocuklara erken yaşta itibaren aşılamaya çalışıyoruz" diye konuştu.

Ramazan Ergut

KOORDİNASYON İYİYDİ

İzmir depreminde çokça konuşulan; arama kurtarma ekiplerinin birbiriyle yarış içinde oldukları yönündeki iddialara da cevap veren Ergut, "Biz 25'inci yılımızdayız ve misyonumuz arama kurtarma çalışmaları ve bilinçlendirme seminerleri yapmak. Büyük afetlerde koordinasyon zaten tamamıyla AFAD'da oluyor. Son 3-4 yıldan beri tüm arama kurtarma ekiplerinin hepsi çok koordineli şekilde çalışıyor. İzmir İtfaiyesi'nden Jandarma Arama Kurtarmaya, AKUT'tan AFAD'a kadar herkes koordineli çalışıyor. Bizler sahaya gittiğimizde hiçbir şeyi düşünmüyoruz; tek düşüncemiz bize o an ihtiyacı olan canlıya bir an önce dokunabilmek. Bu yüzden de farklı ekiplerle bir çalışma yapıldığında tek bir dili konuşabilmek oldukça önemli.

İzmir'de de koordinasyon açısından ekipler çok ama çok iyiydi. Biz AKUT olarak da herhangi bir kazazedeyi ya da cenazeyi çıkarırken asla medyaya poz vermedik. Her kazazedenin veya cenazenin bir mahremiyeti vardır" ifadelerini kullandı. Öte yandan Ergut, İzmir'de en çok enkaz bölgelerine gelen kalabalıktan dolayı sorun yaşadıklarını kaydederken özellikle üçüncü günden sonra bölgenin bir afet turizmine döndüğünü, hatta o dönemde İzmir'deki Covid-19 vaka sayılarının da oldukça arttığını anımsattı.

HER AN HAZIRIZ

Büyükşehir, Bayraklı, Torbalı, Konak, Karabağlar, Bornova gibi belediyelerden çokça destek gördüklerini de aktaran Ergut, "İhtiyaçlarımızı hep sordular. Bu anlamda hepsine bir kere daha teşekkür ediyorum. Belediyelerimizden çok memnunuz. Onların varlığını hissetmek çok önemli. Umarız bir daha böyle acılar yaşanmaz ve bizlere hiç ihtiyaç olmaz ama eğer olursa da elimizden geleni yapmak için her an hazırız. Öte yandan şunu da söylemeliyim; biz gerek yurtdışında gerekse Türkiye'de pek çok farklı noktada arama kurtarma faaliyetlerinde yer aldık ama İzmir'deki gibi bir bütünlük hiç görmedik. İzmirli yurttaşlar her türlü ihtiyacımız için elinden gelenin fazlasını yaptı, manevi olarak da çok fazla destek oldular. Farklı illerden gelen ekipler de 'Biz daha önce böyle bir dayanışma görmedik' dediler. Biz de İzmirli bir ekip olarak çok duygulandık, onurlandık. İzmir gerçekten farklı bir şehir. İzmir ekibi olarak biz de aslında depremedeydik, bu yüzden çok farklı duygular yaşadık ancak enkaz üstüne çıkınca her şeyi unutuporsunuz tabii.

Sadece yıllar boyunca aldığınız eğitimleri, sahada uygulama aşamasına geçiyorsunuz. Duygu dolu çok fazla anlar yaşıyoruz ama aldığımız eğitimler sayesinde hem fiziksel hem de psikolojik olarak kendimizi ayakta tutabiliyoruz" açıklamalarında bulundu.

Her vatandaşın mutlaka en az bir alanda gönüllü olarak çalışması gerektiğini ve sorumlu yurttaş bilincinin çok önemli olduğunu da anlatan Ergut, bu işi gönüllü yapıyor olmanın herkesi çok fazla etkilediğini söylerken AKUT içinde doktorundan savcısına, pilotundan öğrencisine kadar toplumun her kesiminden yurttaşların yer aldığını ifade etti.

GÖNÜLLÜ BULMAK ZOR

İzmir depreminin ardından sadece İzmir'den bin kişinin gönüllü başvurusu yaptığını açıklayan Ergut, "Bu bin kişi içinden geriye sadece 60 kişi kaldı. Aslında bu sayı da bizim için çok önemli. Çünkü yurttaşlarımızın, yaşam standartları nedeniyle zaten çok fazla sorumlulukları olduğu için bu tür yerlere zaman ayırabilecek gönüllüleri bulmamız da ciddi anlamda çok zor oluyor. Bu işi gönülden yapmak gerçekten çok önemli ve bir kere bir cana dokunduğunuz zaman da bu işten bir daha vazgeçemiyorsunuz zaten" dedi. Ayrıca, gönüllü olmak isteyen birçok kişiden 'fiziksel olarak güçlü değilim' şeklinde bildirimler aldıklarını da aktaran Ergut, "Bizim çok ama çok geniş bir organizasyon şemamız var. Bu yüzden de bazen bir su dahi getiren gönüllüye ihtiyaç duyuyoruz. O nedenle de gönüllü olmak isteyen herkes bunu göz önüne alsın. Kimsenin gözü korkmasın; ulaşımından lojistikçisine, sağlıkçısından insan kaynaklarına kadar çok farklı alanlarda herkese ihtiyacımız var. AKUT'ta yer almak sadece enkaz üstünde çalışmak anlamına gelmesin" diyerek sözlerini noktaladı.

Sahne arkasındaki gizli kahramanlar:

Amatör telsizciler

Onlar, deprem gibi afet günlerinde yaşanan iletişim yetersizliğine telsiz sistemleriyle yetişen ve kurumlar arasında koordinasyonu sağlayan gizli kahramanlar... Onlar, telsiz hobilerini afet haberleşme sistemine dönüştüren gönüllü amatör telsizciler...

Gizem Taban

Türkiye’de 56 şubesi ve 30’a yakın temsilciliği olan Türkiye Radyo Amatörleri Cemiyeti’nin (TRAC) İzmir Şube Başkanı Gökçe Doğan, 30 Ekim 2020 tarihindeki İzmir depremde yaptıkları çalışmaları İz Dergi için anlattı. Telsiz hobisine sahip gönüllü insanların bir araya geldikleri bir sivil toplum kuruluşu olduklarını belirten Gökçe Doğan, afet anında dijital altyapının kesintiye uğradığı anlarda amatör telsizcilerin gerekli iletişimi sağlayarak önemli bir rol üstlendiğini söyledi.

‘SİSTEM ÇÖKSE DE TELSİZLER ÇALIŞIYOR’

İzmir’de yaşanan depremde dijital altyapının hasar alarak iletişimi yeterli şekilde sağlamadığı günlerde haberleşme noktasında devreye girdiklerini ifade eden TRAC İzmir Şube Başkanı Doğan, “Teknolojik gelişmeler ve yıllar içerisinde edindiğimiz tecrübeler bize gösterdi ki afet anında dijital altyapı hasar alıp iletişim için yetersiz kalabiliyor ancak telsizler çalışabilir durumda oluyor. Dolayısıyla bu tür doğal afetlerde sistem çöktüğünde bizler hala iletişimde olabiliyoruz. Bizim acil eylem planlarımız var. Böyle bir afet yaşadığımızda ilk dakikadan itibaren planlı olarak hareket ediyoruz. 30 Ekim İzmir Depremi’nin ilk günlerinde tüm dijital altyapı kilitlendiğinde biz tüm sistemlerimizle kurum, kuruluş ve yetkililere yardımcı olduk. İzmir’de birçok yüksek noktaya kurduğumuz; güneş enerjisiyle, aküyle çalışan sistemlerimizle hiç kesinti olmadan tüm iletişimi sağladık. Telsize gelen yaralı, yıkım, can sağlığı bilgilerini kriz masasına bildirdik.

Depremın ardından birçok şehirden ekipler geldi. Biz şehrin giriş yerlerine telsizci arkadaşlarımızı konumlandırdık ve gelen ekiplerin en uygun alanlara yönlendirilmesini sağladık. Aslında yaptığımız iş; hobimizin bize verdiği tecrübeyle oluşturduğumuz afet haberleşme sistemi...” diye konuştu.

‘SAHNE ARKASINDAYIZ’

“Bizler sahne arkasındaki gizli kahramanlarız” diyen Doğan, “İzmir’de 3 bin civarında amatör telsizci var. Deprem sürecinde de hem İzmir’den hem de Türkiye’nin birçok yerinden amatör telsizci arkadaşlar gönüllülük esasıyla aktif bir şekilde çalıştı. Bizler sahne önünde değiliz, sahne arkasındaki gizli kahramanlar oluyoruz. Biz sahada aktif olarak çalışan kurum ve kuruluşlara haberleşme desteği sağlıyoruz. Onlar haberleşebilirse zaten koordinasyon ve işleyiş yürüyor” açıklamalarında bulundu.

Gökçe Doğan

'DESTEĞİ TARTIŞILMAZ'

Deprem sürecinde özellikle Bayraklı Belediyesi ile koordineli bir çalışma yürüttüklerinin altını çizen Doğan, "Bayraklı Belediyesi ile bir protokolümüz var. Dernek binamız zaten Bayraklı sınırları içinde belediyenin bize tahsis ettiği bir bina. Bayraklı Belediyesi'nin bize olan desteği tartışılmaz. Depremde de birlikte iyi bir çalışma gerçekleştirdik" dedi.

'YENİ NEFERLERE İHTİYAÇ VAR'

Vatandaşlara telsiz hobisi edinmeleri konusunda çağrıda bulunan Doğan, "Bizim yeni neferlere ihtiyacımız var. Keşke insanlar biraz günümüz teknolojisinden kopup telsizlere yönelseler. Böylelikle bu tür doğal afetlerde çok daha iyi işler yapabiliriz. Pahalı bir hobi değil. Kolaylıkla herkesin yapabileceği bir şey. Bize gönüllü lazım, yeni gönüllüler bekliyoruz" ifadelerini kullandı.

TÜRKİYE'NİN EN **GÜÇLÜ** BİNASI

İZMİR'DE!

Çelik, cam ve betondan,
dünyaca ünlü ikonik binalarla aynı özelliklerde
inşa edilen Biva Tower, **İzmir**'de tamamlanıyor!

BİVA
T O W E R

Yapısal Çelik
Teknolojisiyle İnşa Edildi.

EMPIRE STATE
1932 NY US

BİVA TOWER
2021 İzmir TR

AVRUPA'NIN
EN YÜKSEK YAPISAL
ÇELİK BİNASI

KRİSTAL FİKİRLER

BİVA
444 30 31
www.biva.com.tr

Sınırlı Sayıda Dairede Ön Talep Toplama ve
Davet Yöntemiyle Satış İçin
Şimdi Kayıt Olun.

35 SORUDA EDNAN ARSLAN:

İzmir'de kimse kimseyi ayırıştırılmaz

mutluyuz biz bu şehirde

*Genliğimizde çok önemli bir yeri var Göztepemizin.
Maçlarını kaçırmam hâlâ. Gidemesem de kalbim hep onlarla.*

1 Kendinizi huzurlu hissettiğiniz bir yer söyler misiniz?

İzmir'in her köşesini ayrı seviyorum ama ilk göz ağrım Narlıdere. Bu yüzden bir seçim yapacaksam huzurlu hissettiğim yer Narlıdere olur. Çünkü çocukluğum ve gençliğimin neredeyse tamamı orada geçti. Güçlü dostluklarım ve çok anım var.

2 Sevdiğiniz birini Ege'de ağırlayacak olsanız nereye götürürdünüz?

İzmir'de yaşıyorsanız bu konuda seçim yapmak zor ama genellikle sevdiğilerimi ağırlamak için Urla'ya götürürdüm. Mavi ile yeşilin bulunduğu, derin tarihi izlerin olduğu ve yerel gastronomisi gelişmiş bir ilçemiz ama dediğim gibi İzmir'in her yeri ayrı güzel.

3 İzmir'in en sevdiğiniz özelliği nedir?

İzmir'in en sevdiğim özelliği birçok medeniyeti bağrında saklayan hoşgörü ve huzur kenti olması. Kimse kimseyi ayırıştırılmaz ve bu insanların yaşamına da huzur olarak yansıyor. Mutluyuz biz bu şehirde.

4 İzmir'in en sevmediğiniz özelliği nedir?

Sevmediğim özelliği yok. Kentin her yerinin kendi içinde saklı müthiş bir hikâyesi var. Size "İyi ki İzmirliyim, İzmir'de yaşıyorum" hissini çok güçlü olarak hissettiriyor.

Her dönemin kendine göre zorlukları oluyor ama ümit de hep var. Daha güzel yarınlar yakındır.

5 İlham aldığınız kimse var mı?

İlham aldığım kişi Gazi Mustafa Kemal Atatürk. Her geçen gün değerini artan bir şekilde anlıyoruz ve topluma yol gösteren büyük bir lider.

6 Favori sanatçınız kim?

Favori sanatçım aslında bir kişi değil. Birinin adını söylesem bir diğerine haksızlık olur. Bu konuda çok büyük değerlerimiz var. Özellikle bizim kuşak çok şanslı. Tiyatrodan edebiyata, müzikten sinemaya gerçekten verimli bir dönemde yetiştik.

7 Hatırladığınız en kötü anınız nedir?

Milletvekili olarak yemin ettiğim gün, kardeşimin vefat haberini aldım. O an benim hatırladığım en kötü anım.

8 Defalarca izleyebileceğiniz film var mı?

Godfather (Baba)

9 En son hangi kitabı okudunuz?

Homo Deus'u okuyorum. Tarihin farklı bir anlatımı. Siyasetçilerin tarihle yakından ilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum.

10 Hayvan besliyor musunuz?

Çocukken kuş ve balık besledim. Şimdi ise çocuklarımla baskısı var. İlerleyen günlerde yavru bir köpek sahiplenebiliriz. Çocukların hayvanlarla birlikte büyümesi önemli.

11 Uzun romanlar mı kısa öyküler mi?

Uzun romanlar tercih ediyorum. Derinliği ve sürükleyiciliği olan olaylar hep ilgimi çeker. Vakit buldukça okumaya devam.

12 Köşe yazılarını takip ediyor musunuz?

Evet ediyorum. Siyasetçilerin gündemi çok iyi takip etmesi gerekiyor. Farklı görüşleri de içeren yazıları özellikle takip ediyorum. Birbirimizi an-

lamak zorundayız sorunları çözmek için.

13 Kötü bir özelliğinizi söyler misiniz?

Yürümeyi çok sevmem. Bu kötü bir özelliğim. Sağlık içinde gerekli biliyorum.

14 Parasız kaldığınız oldu mu?

Annem ve babam her ihtiyacımı gidermek için her türlü fedakârlığı yapmışlardır. Kendilerine minnettarım. Zaman zaman özellikle üniversite döneminde meteliğe kurşun atmışlığımız olmuştur. Ama bizim dönemimizde bu kadar ekonomik fark yoktu gençler arasında. O nedenle parasız kalmak ve aramızda dayanışmak şimdi güzel hatıralar oldu. Şimdi de harcamalarıma hâlâ çok dikkat ederim.

15 Başınız hiç kanunlarla belaya girdi mi?

Her zaman kanunlara karşı saygılı bir birey oldum.

16 Okulu sever miydiniz?

Başarılı bir öğrencilik dönemim oldu. Okulu her zaman sevmişimdir. Öğrenmeye açığımdır. Hala yabancı dilimi ilerletmek için çalışmaya devam ediyorum.

17 Bağımlılıklarınız var mı?

Olmadı hiç. Sigara kullanmam ve etrafımda da kullanılmasından pek hoşlanmam. İradem sağlam. Ama yemeklere dayanamıyorum o başka.

18 En sevdiğiniz yemek nedir?

Fırında patatesli tavuk severim. Annemin elinden olursa daha çok severim, eşim duymasın ama. Şaka bir yana eşim de güzel yemek yapar. Bir de İzmirli olunca boyoz sevmemek mümkün mü!

19 En büyük korkunuz nedir?

En büyük korkum yalnızlık.

20 Gün içerisinde en çok neye zaman ayırıyorsunuz?

Bu durum değişkenlik gösteriyor. Bazen okumak, bazen çocuklarla ilgilenmek, bazen siyasal çalışmalar yapmak. Halen mesleğimle ilgili yenilikleri takip etmeye çalışırım. Bu konuda bir rutinim yok. Ülke gündemi öyle çabuk değişiyor ki rutine izin vermiyor zaten.

21 Takip ettiğiniz dergiler-gazeteler var mı?

Artık daha çok dijital ortamda takip ediyoruz hepimiz. Haber siteleri ve gazeteler elbette siyasetçiler için önemli. Ama ben ayrıca tarih dergileri ve teknoloji alanında da dergileri fırsat buldukça okumaya çalışıyorum.

22 Takip ettiğiniz twitter fenomenleri, facebook hesapları var mı?

Özel bir Twitter ya da Facebook fenomeni yok takip ettiğim.

23 Başka bir çağda dünyaya gelme şansınız olsaydı ne seçim yapardınız?

Ben teknolojiye meraklıyım o nedenle gelecekte yaşamak daha çok ilgimi çekebilir sanırım.

24 Dünyadan ümidiniz var mı?

Ümit olmasa hayat biter. Her dönemin kendisine göre zorlukları oluyor. Ama ben gelecekte güzel günlerin bizi beklediğine inanıyorum. Siyaseti de biraz bu nedenle yapmıyor muyuz! Daha iyi bir gelecek kurmak için taşın altına elinizi koyuyorsunuz. Sorunları tespit ediyor ve çözüm önerilerimizi sunuyoruz. Ümit hep var. Kimse de umutsuz olmasın. Daha güzel yarınlar yakın.

25 Memleket nasıl kurtulur?

Birlikle, ayrışmadan, demokrasiyi geliştirerek, ekonomik farkları azaltarak ve önceliğimizi insanlarımıza vererek. Eğitim ve sağlık önceliğimiz olmak

zorunda. Öncelikle israfı ortadan kaldırıp kamu harcamalarını denetlemek ve kaynakları insanlarımıza aktarmak zorundayız. Pandemi döneminde gördük ki sosyal devlet çok önemli ve biz sosyal devleti güçlendirmek zorundayız. Memleket kurtulacak ondan kimsenin şüphesi olmasın.

26 Dünyayı yönetseydiniz ilk neyi değiştirdiniz?

İnsanlar ve ülkeler arasındaki gelir farklarını ve eşitsizliği kaldırırdım. Her türlü eşitsizliği; kadınların yaşadığı, yoksulların yaşadığı... Daha doğrusu fırsat eşitliğini getirirdim. Herkesin eşit fırsatlara sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Sosyal devlet, biraz önce bahsettiğim gibi bunun için çok önemli.

27 İzmir'i yönetseydiniz ilk neyi değiştirdiniz?

Ben memnunum şu anki başkanımızdan. Samimiyetle elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor. Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlarımızın hepsi özveri ile vatandaşlarımız için çalışıyor.

28 Tam 35 mi, 35 buçuk mu?

Tam 35. Gençliğimizde çok önemli bir yeri var Göztepemizin. Maçlarını kaçırmam hala. Gidemsem de kalbim hep onlarla.

29 Yüklü miktarda kaybolmuş para bulsanız ne yaparsınız?

En yakın karakola götürüp teslim ederdim.

30 Şanslı mısınız yoksa şanssız mı?

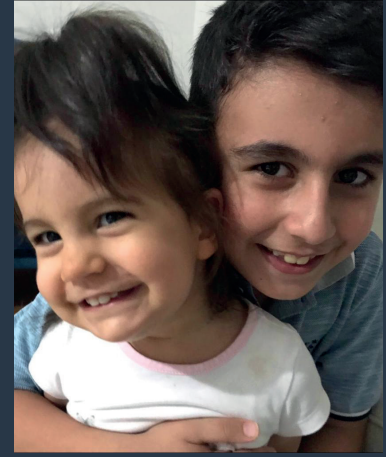
Şanslıyım hem de çok şanslıyım. Çok sevdiğim uyumlu bir eşim ve dünyalar güzeli iki evladım var. Daha ne isterim.

31 En beğendiğiniz fotoğrafınız hangisi?

Fotoğraflarla aramın iyi olduğu pek söylenemez. Çevremde eleştiri konusu oluyor hatta. Siyasetçilerin görünür olması için görsellik önemli ama ben sevmiyorum.

32 Bizimle bir çocukluk fotoğrafınızı paylaşır mısınız?

Sizinle çocuklarımın fotoğrafını paylaşayım. Bu en sevdiğim fotoğrafları.

33 En sevdiğiniz kelime?

İnci ve Uraz. Çocuklarımın isimleri en sevdiğim kelimeler hayatımda.

34 En nefret ettiğiniz kelime?

En sevmediğim kelime "boşver" ya da "bana ne". Bu kelimeler bana duyarsızlığı hissettiriyor. Bana göre değil.

35 Yaşamınızdaki son sözünüz bu olacak olsa, ne demek isterdiniz?

Hak, hukuk, adalet. Çok ihtiyacımız var. Her şeyin temeli de bunlar aslında. Biz de söylemekten hiç vazgeçmeyeceğiz.

Ben teknolojiye meraklıyım o nedenle gelecekte yaşamak daha çok ilgimi çekebilir.

sinema

kentsel dönüşüme

tanıklık ediyor

“İçinde yaşadığımız dönemin simgesinin ‘kentsel dönüşüm’ olduğuna inanıyorum. Çünkü bu kavram Ak Parti iktidarının ‘inşaat ve müteahhit’ odaklı ekonomi modelini de siyasetin her tür otoriter tavrını ve halkımızın bin bir çeşit açgözlülüğünü de simgeliyor. Yani bundan çok sonra bile ‘kentsel dönüşüm’ dediğinde sanıyorum 2000’li yılların ilk çeyreğini anlayacak Türkiye insanı.”

Batıgün Sarıkaya
İz Gazete ‘Sinema Gezgin’ Editörü

Binalar yıkılıyor, kentler değişiyor. Yerleşik yaşam kültürü ise göz ardı ediliyor. Kentsel dönüşüm, yerel yönetim süreçlerinde son yılların en önemli gündemi. Sosyal hayatı bire bir etkileyen, epey de tartışmalı bir alan. Peki sanatsal ürünler, özellikle de sinema konuya nasıl bakıyor? Bir dönemin efsanesi *Radikal Kültür* ve *Radikal Kitap*’ı yöneten, şimdi Doğan Kitap’ta Yayın Direktörü olarak görevini sürdüren, kültür-sanat gazeteciliğinin değerli ismi Cem Erciyes’le sinemanın ‘kentsel dönüşüm’ü nasıl ele aldığını konuştuk.

Hayaletler

Ah Güzel İstanbul

Mesela Orhan Pamuk'un Kafamda Bir Tuhaflik romanında temel meselelerden biridir İstanbul'un rantından yararlanma merakı. Daha genç kuşakların kitaplarında da çokça yer alıyor kentin değışimi, bitmek bilmez inşaatlar. Ama sinema kadar hiçbir sanat dalı bu konuyla ilgili değil. Kentli filmlerin hemen hepsinin bir şekilde kentsel dönüşüme dokunduğunu görüyorum.

'DÖNEMİN SİMGESİ'

Kentsel dönüşüm, son otuz yıllık dönemde sık karşılaştığımız bir terim. Yıllar içinde giderek kanıksandı ve bu konuda bir tür alışkanlık oluştu. Ayrıca bu kültürün biçimlendiği bir algı söz konusu. Sizce kentsel dönüşüm süreci, özellikle sanatsal kavrayış olarak dış dünyayı algılayışımızı değıştirdi mi?

Kentsel dönüşüm sanki onlarca yıldır var olan bir kavrammış gibi kanıksandı, haklısınız. Zaten bu nedenle ben içinde yaşadığımız dönemin simgesinin kentsel dönüşüm olduğuna inanıyorum. Çünkü bu kentsel dönüşüm dediğimiz şey, Ak Parti iktidarının 'inşaat ve müteahhit' odaklı ekonomi modelini de, kamusal ve özel tüm yapı stokları eriyip yerine yeni ve daha irilerinin yapıldığı kentlerimizin ve gündelik hayatımızın değışimini de, siyasetin her tür otoriter tavrını ve halkımızın bin bir çeşit açgözlülüğünü de simgeliyor. Yani bundan çok sonra bile 'kentsel dönüşüm' dediğinde sanıyorum 2000'li yılların ilk çeyreğini anlayacak Türkiye insanı.

Tabii aslında kentsel dönüşüm o kadar da eski bir kavram değil. Yani siz dediniz ya 30 yıl diye; ben emin değilim o kadar olduğundan. Aslında felaket sonrası kentleri derleyip toparlamak için kullanılan bir terim bu. Bizim de hayatımıza 1999 depreminden sonra girdi. Hatta konuyla ilgili gerekli yasa ve düzenlemelerin çıkması 2010'ların başını buldu. O zamandan beri herkes oturduğu binayı yıktırıp yenilemek hayali içinde.

Bakarsanız bu, depremden korunmak içinmiş gibi ama hayır! Aslında İstanbul'un -ya da yaşadığımız kent her neresiyse oranın- rantından kendi payımızı kopartmak için istiyoruz bunu. Dolayısıyla iktidarın inşaat merakını köpürten bir toplumsal histeri hâli içindeyiz. Ve her yerimiz yıkım-yapım faaliyetleriyle dolmuş durumda. Bu inşaatlar, yıkımlar-yapımlar bütün bireylerin, ailelerin, toplulukların, mahallelerin ortasından geçiyor. Bütün ilişkilerin içinde az ya da çok mutlaka bir 'bina' meselesi var. Hem görünür çevremiz, yani yaşadığımız kentler, hem insani ilişkilerimiz kentsel dönüşümden bu kadar etkilendiği için sanıyorum, günümüzün yaratıcı bireyleri de bu konuya dokunuyor. Edebiyatta da var bu konu, mesela **Orhan Pamuk'un Kafamda Bir Tuhaflik** romanında temel meselelerden biridir İstanbul'un rantından yararlanma merakı. Daha genç kuşakların kitaplarında da çokça yer alıyor kentin değışimi, bitmek bilmez inşaatlar. Ama sinema kadar hiçbir sanat dalı bu konuyla ilgili değil. Sanki son yıllarda iki tür film çekiliyor, birincisi benim artık çok çok sıkıldığım taşraya dönüş, çocukluğa gidış filmleri. Sanki baskı altındaki İran sineması gibi durmadan çocukluk filmi çekip duruyor Türk sineması da. Daha az çekilen kentli filmlerin ise hemen hepsinin bir şekilde kentsel dönüşüme dokunduğunu görüyorum.

Yani sağ belediyelerin bina ve AVM dükünüün arkasında hem 'rant - kazanç' refleksi hem de kamusal alandan kaçınmak, toplumu aile düzeyinde parçalayıp onu da ev gibi özel bir alanın içinde tutmak gibi temel yaklaşımlar etkili oluyor.

SİNEMA, ÇAĞINA TANIKLIK EDİYOR

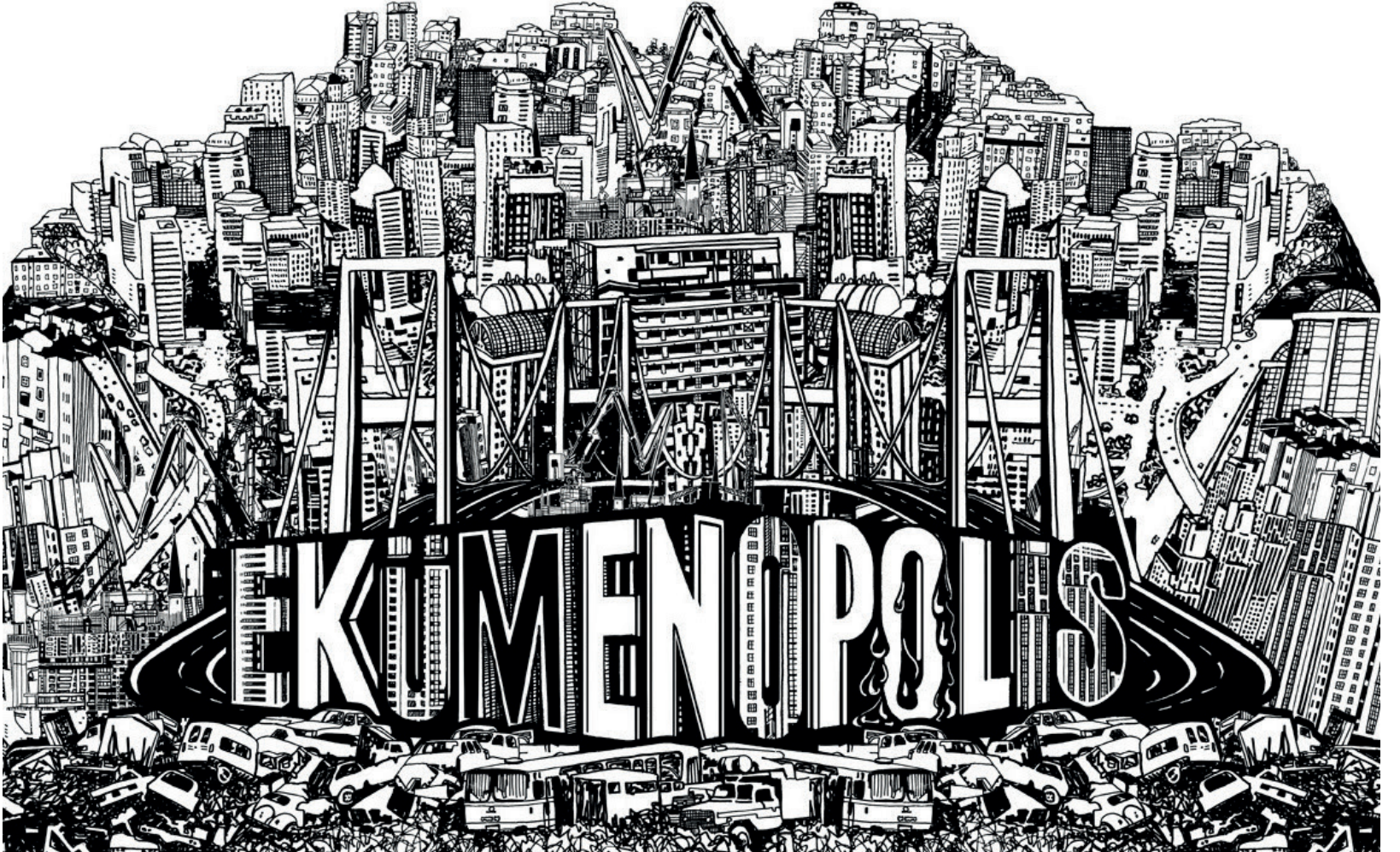
Bu sürecin sosyo-ekonomik beklentilere dönük olarak ticari amaçla yönetildiğini görüyoruz. Kuşkusuz kent politikaları özellikle son yirmi yılda neo-liberal ekonomik taleplere göre yürütülüyor. Sanat ve kültür anlatıları, bu tür beklentilerle örtüşüyor olabilir mi?

Tabii bu kentsel dönüşüm dediğimiz şey tamamen neo-liberal politikaların bir ürünü. Türkiye'de özellikle sağ siyasetin rantçı yaklaşımlarıyla da fena halde alakalı. Benim inandığım bir şey var, sağcı bir belediye ile solcu bir belediye arasındaki temel fark kamusal alan politikalarında kendini gösterir. 80'lerden bu yana neo-liberal politikaların etkisi altında kent yönetimini sınırsız bir kârlılık, kazanç ve pragmatizm ile yürütmeyi matah bir şey sanan muhafazakâr sağ belediyeler her zaman gelir getirecek inşaatların peşinde koşarlar. Bu inşaatların kime gelir getirdiği de tartışılır, kente, müteahhite, orayı işletecek olana vs.

Ne zaman boş bir arazi bulsalar ya da eski bir kamu yapısı dönüşüme uğrayacak olsa oraya hemen bir AVM, toplu konut, şimdilerde rezidans vb. yapmayı akıl ederler. Akıllarına başka bir şey gelmez. Buna karşın sol belediyeler de ne zaman bir boş alan bulsa orayı park, bahçe, restoran, kültür merkezi vs. yapmaya çalışır. Eski terk edilmiş kamu yapılarını da buna benzer şekillerde işlevlendirmeyi tercih ederler. Bunun tabii ki solun kamusal alan algısıyla ilgisi var. Kalabalıkların bir araya toplanacağı meydanları, her kesimden insanın mümkün olduğunca bir araya gelip vakit geçireceği parkları, kafeleri seven bir ideolojik alt yapı kendini gösteriyor bu tercihlerde. Aynı şekilde meydanlarda toplanmanın kötü bir şey olduğuna inanan bir ideolojik arka plan, her zaman

kamusal alanları özel alanlara dönüştürmeye gayret ediyor. Yani sağ belediyelerin bina ve AVM dükünüün arkasında hem 'rant - kazanç' refleksi hem de kamusal alandan kaçınmak, toplumu aile düzeyinde parçalayıp onu da ev gibi özel bir alanın içinde tutmak gibi temel yaklaşımlar etkili oluyor.

Sanat ve kültür üretiminin anlatıları ise günümüzün rant tutkusunu görüyor. Bir örtüşmeden bahsetmek gerekirse bence içimizdeki bu kazanç tutkusunu, toplumu ve siyaseti saran bu yapılaşma merakını anlatıyor. Günümüz ticari sinemasının bu konularla pek ilgilendiğini söyleyemeyiz; ben hiç bilmiyorum hatta. Ama sanat sineması, festival filmleri dediğimiz alanda sayısız iş üretiliyor. Yani sinema, çağına tanıklık ediyor bence.

TOKİ eliyle yeni devasa bloklardan oluşan uydu kentler ekleniyor Türkiye'nin her yerine. Bu da sosyal, mimari ve kentsel bir mesele olarak geleceğimizde yerini alacak. Bu bloklarda daha çok filmler çekileceğini düşünüyorum.

Hayaletler

MAHALLEYE ÖVGÜ VAR

1960'larla birlikte sinemamızda eleştiri merkezinde göç olgusu var. Gecekondu bölgelerinde yaşam, yoksulluk ve dışlanmayı ele alan, çarpık kentleşme odağında bazen oldukça sert eleştiriler getiren filmler; *Düğün*, *Bitmeyen Yol*, *Bir Avuç Cennet aklıma hemen gelenler*. Hatta *Kemal Sunal*'ın ana akım komedi filmlerinde bile (*Gülen Adam vb.*) bu sorunsala önem verilmiş. Günümüzde ise bağımsız filmler dışında konuyu ciddiyetle ele alan ana akım film bulmak zor. Bunun nedenleri neler olabilir?

Evet, bir dönem göçün kentteki simgesi 'gecekondu'ydü. Dolayısıyla köyden kente göç edenlerin yaşadığı kültürel ve sınıfsal çatışmayı anlatan tüm eserler mutlaka dönüp gecekondu mahallelerine bakıyordu. Burada özellikle dönemin ruhuna da uygun biçimde 'sınıfsal' bir bakış açısı öne çıkıyordu. Saydığınız filmlere daha onlarcası eklenebilir, hatta **Orhan Gencebay**'lı arabesk filmler, **Kemal Sunal**'a ekleyebileceğimiz İlyas Salman, Şener Şen'li filmler de var... Tabii bakış açıları çok değişti, sanıyorum sol düşüncenin de mevzi kaybetmesiyle 'sınıfsal' bakış açısından yaratıcı kesimler de uzaklaştı.

Bugün de sanat sineması bu konuya sıklıkla eğiliyor. Şimdi hemen aklıma tipik bir örnek olarak festivallerde epey başarı sağlamış bir film, **Seren Yüce**'nin 'Çoğunluk'u geliyor. Ya da çok yeni bir örnek Özen Yula'nın birkaç ay önce çıkan romanı **Her Zerre Kara**. Kentin çeperinde yaşayanlara bakıyorlar, içinde bulunduğumuz sistemi eleştiriyorlar. Ama bunu politik bir söylem geliştirmekten çok bizi bu olguyla baş başa bırakarak yapıyorlar.

Peki ana akım acaba 'gecekondu'ya bakmıyor mu

artık? Ben bundan çok emin değilim. Artık oralara gecekondu mahallesi demiyoruz malum. Varoş deniyor, kentin çeperleri ya da periferi deniyor, hatta 'mahalle' deniyor. Bir dönemin gecekondu bölgelerinin, özellikle Müslüman kimliğine dört kolla sarılan muhafazakâr kitlelerin yaşadığı yerlerin 2000'ler Türkiye'sinde gözde bir hâl aldığını biliyoruz. Bugün 'mahalle'den söz eden ciddi bir birikim var. Edebiyatta, televizyonda ve sinemada. Bu mahalle komedilerinin, dramlarının bir zamanların gecekondu filmlerine denk geldiğini söyleyebiliriz bence. Bugün de 'mahalle' ister kentin merkezindeki eski semtler olsun ister çeperdeki yeni semtler, belli miktarda bir yoksulluk, geleneksellik, kırsallık ve tüm geleneksel ilişkileri içeriyor. Tabii o eski filmlerle bugünküler arasında çok önemli bir fark var. 70'lerin eleştirel tavrı bugün yerini başka bir şeye, öven ve yücelten, eski ilişki biçimlerini efsaneleştiren bir dile bıraktı. Yoksulluğun mekânı olan mahalle kültürel olarak yüceltiliyor ve bu hâliyle olduğu gibi kabulleniliyor. Bu mesela **Oktay Akbal**'ın öykülerindeki 1940'ların yoksul mahalleleri anlatışından çok farklı. Onda bir hüznün ve yoksulluğa dönük bir eleştiri vardır. Zaten 1970'lerin toplumcu söyleminin öncülüdür onlar. Ama bugün mahalleye dönük övgü; bir kendinden, hâliinden memnuniyet içeriyor.

Kentsel dönüşüm bütün bu ilişkileri bozan, dağıtan, yok eden bir şey aslında. Ama ana akım ve popüler kültür işin bu yanıyla ilgilenmiyor. O, yine eleştirel dil takınabilen sanatçılara ve onların ürettiği romanlara, filmlere kalıyor.

Ekümenopolis

Ekümenopolis
neredeyse
on yıl oldu
ama içinde
bulduğumuz
kentsel
boğulmayı en iyi
anlatan işlerden
biri olarak hâlâ
gündemde. Ah
Gözel İstanbul
ise 'belgesel
sinema'ya dair
söylediğim
durumun
kusursuz bir
örneği gibi.

TOKİ BLOKLARINDA ÇOK FİLM ÇEKİLİR

Gökdelenler, plazalar, rezidanslar kent yaşamında yeni iş ve birey ilişkileri yarattı. Dizilerde pek çok örneğini gördüğümüz bu durum, ailenin, mahalle kültürünün değişimi veya yok oluşu ekseninde ele alınıyor. Bu dönüşüm, belli yaşam tarzlarını dayatıyor mu?

Kentsel dönüşüm aslında depremden bizi koruması için gündeme gelmiş bir uygulama. Ama tamamen rantsal dönüşüm halini aldı. Benim yaşadığım İstanbul'da en kötü yapıların olduğu zemini bozuk semtlerde hiçbir şey değişmiyor ama kentin en pahalı yeri, Bağdat Caddesi baştan aşağı yenilendi. Yıllardır bir inşaat sahası gibi orası. Çünkü orada apartmanlara bir kat daha eklemek müteahhitlere kazandırıyor, o evlerin içinde yaşayanların bu işe harcayacak parası da var... Yani Bağdat Caddesi civarını daha

da zenginleştirdi kentsel dönüşüm. Yoksullara ise bir faydası olmadı. İşte özel yasalar ve yönetmeliklerle evlerinden atılan Tarlabası, Sulukule ve zengin olma hayalleriyle resmen dolandırılan Fikirtepe sakinleri bu işin acı yüzünü oluşturuyor. Tüm bunların ardından İstanbul'da, İzmir'de depreme dayanıksız milyonlarca bina hâlâ duruyor, hepimiz bunların içinde oturuyoruz. Çünkü kamu, bu işe hiç elini sürmüyor, her şey piyasanın gizli eliyle olsun bit-sin diye bekliyorlar; o gizli elin kimin işine yaradığını da işte görüyoruz. Bu kentsel meseleler bağlamında adını anmadan geçmeyelim istediğim bir kurum var: TOKİ. Uzun yıllar içinde rantsal dönüşümü hiç bitmeyen Türkiye'de kentlerin yerel dokuları zaten yok oldu gitti. TOKİ eliyle yeni devasa bloklardan oluşan uydu kentler ekleniyor Türkiye'nin her yerine. Bu da sosyal, mimari ve kentsel bir mesele olarak geleceğimizde yerini alacak. Bu bloklarda daha çok filmler çekileceğini düşünüyorum.

BELGESEL DAHA ETKİLEYİCİ

Kentin tarih ve bellekle kurduğu ilişkiyi ele alan, 'betonlaşma'yı tüm çıplaklığıyla sergileyen **Ekümenopolis (2011)** ve **Ah Güzeli İstanbul (2020)** gibi çok değerli belgeseller var. Bahsettiğiniz TOKİ gibi tek tipli ve sıkış tepiş binalar üzerinden bir şehrin nasıl kaybolup gittiğini gösteriyorlar. Bu açıdan belgesel sinemanın kentsel dönüşümün yarattığı sorunları daha kesin, nesnel biçimde belgelediğini söyleyebilir miyiz?

Tabii belgeseller daha etkileyici. Çünkü bizi çarpıcı verilerle karşılaşıyorlar. Bu biraz da günümüz sinemasındaki eğilimle ilgili. Yani belgesel hiç olmadığı kadar yükselişte. İnsanlar belgesel seyrediyor gerçekten. Eskiden dalga geçildiği gibi, anketlere verilen bir cevaptan ibaret değil "belgesel seyrediyorum".

İnsanlar gerçekten izliyor. Sinemanın, gazeteciliğin, televizyonculuğun bir biçimi bu. Sanatla gazeteciliğin, araştırmacılığın iç içe geçtiği bir alan. **Ekümenopolis** neredeyse on yıl oldu ama içinde bulunduğumuz kentsel boğulmayı en iyi anlatan işlerden biri olarak hâlâ gündemde. **Ah Güzeli İstanbul** ise belgesel sinemaya dair söylediğim durumun kusursuz bir örneği gibi. Malum, yönetmeni **Zeynep Dadak** sinema yazarıydı, sonra **Mavi Dalga** adında çok güzel bir kurgu film yaptı (**Merve Kayan**'la birlikte yönetti.), sonra da güzel, bol ödüllü bir belgeselle çıktı izleyicinin karşısına... Bunlar artık iç içe geçen uğraşlar; sanatçı aynı zamanda bir gazeteci gibi farklı işlevler de üstleniyor günümüzde. Pek çok güncel sanatçı var, bienallerde, sergilerde bize üzerinde çalışılmış datayı, bilgiyi sunan ve farklı bakış açıları öneren. Ama tabii belgeselcilerin cesareti, kurgu film yapanlarda yok diyemeyiz.

CEM
ERCIYES

ELEŞTİREL ESERLERE MERAK ARTTI

Gazete Duvar'da bu konuda çok değerli bir yazınız var, geçen yıl Altın Portakal film festivalinde yarışan filmler arasında kentsel dönüşümün bir motif olarak öne çıktığını belirtiyorsunuz. O filmlerden Hayaletler, artık tümüyle bir aidiyetsizlik mekânına dönüşen büyük şehri çok iyi yansıtıyor bana göre. Sizce son dönemdeki kurmaca filmlerde konu hangi boyutlarıyla ele alınıyor, anlamı açısından bu filmleri başarılı buluyor musunuz?

Yazıyı okumuş olmanıza sevindim, burada andığınız için teşekkürler. Evet, son dönemin kurmaca filmlerini beğeniyorum. O yazıda da işaret etmiştim, **Hayaletler, Çatlak, Dersaadet Apartmanı, Kumbara, Ah Güzeli İstanbul** bu konuyla ilgili filmlerdi. Mesela **Hayaletler**, bana sorarsanız sözünü sakınmayan bir belgeselden daha açık sözlü ve etkili, meselesini anlatmakta. Kamera kullanımlarını vs. belgeselci bir dile yakın bulanlar da var. O kadarını bilemiyorum ama bu filmin gücü; sözünü sakınmamasından, alegorilere, metaforlara çok fazla saplanmayıp doğrudan ve cesaretle, yüksek sesle söylemesinden kaynaklanıyor. Elbette yönetmenlik, oyunculuk, görüntü yönetimi gibi sinemaya dair pek çok artıları da var. Biliyorsunuz, genç bir ekip yaptı bu filmi. Bu, belki de önümüzdeki dönemde bu sinema dilinin daha da güçleneceğinin habercisi olabilir. Ama filme Antalya'da beş ödül birden veren seçici kurul **Ercan Kesal** başkanlığında orta yaş ve üstü sinemacılar, yazarlardan oluşuyordu. Yani hepimizin eleştirel sanat eserlerine merakı arttı ama bunu yeni bir dille güçlü bir filmle, iyi bir romana dönüştürmek şartıyla. O zaman sanatçılar da emeklerinin karşılığını alacak bence, **Hayaletler** bunun ispatı gibi.

Yetişkinlerde ve çocuklarda deprem psikolojisi:

korkuyla yüzleşmek gerekir

Samet Baş

Uzman Klinik Psikolog Samet Baş, deprem psikolojisini yetişkinler ve çocuklar açısından değerlendirdi. Baş, ocuklara yönelik gerçekçi söylemlerde bulunulması gerektiğine vurgu yaptı.

Gizem Taban

Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Psikoloji Bölümü Araştırma Görevlisi ve Türk Psikologlar Derneği (TPD) İzmir Şube Başkanı Uzman Klinik Psikolog Samet Baş, depremin psikolojik boyutunu anlattı. 'Yetişkinlerde ve çocuklarda deprem psikolojisi' başlığı altında değerlendirmelerde bulunan Psikolog Baş, kişilerin depremin yarattığı olumsuz etkilerle başa çıkabilmesi noktasında da önerilerde bulundu.

Depremi psikolojik açıdan 'travmatik yaşam olayı' olarak nitelendiren Baş, "Hem beklemediğimiz bir anda ortaya çıkması hem de bireyleri gerçek bir yaşam tehdidiyle karşı karşıya bırakması depremi travmatik bir yaşam olayı haline getiriyor. Bu tür olayların ilk günlerdeki etki yoğunlukla şok olarak karşımıza çıkıyor. Bununla birlikte endişe, panik, korku ve çaresizlik gibi duyguları yoğun olarak yaşamamıza neden oluyor. Ayrıca 30 Ekim depreminde yaptığımız saha çalışmalarında insanlarda suçluluk duygusu da fark ediliyordu. Örnek olarak; 'depremin ilk anında çocuklarımın yanına koşmadım, koşmam gerekiyordu, acaba iyi bir ebeveyn değil miyim' şeklinde kendisini suçlayan insanlar olduğunu gördük. Sonrasındaki süreçte; depremi hatırlatan ses, görüntü, sarsıntı gibi durumlarda tekrar bir irkilme ve deprem korkusunu yeniden yaşama gibi etkileri olduğunu gördük. Bu etkilerin ilk zamanlar için normal olduğunu söyleyebiliriz" diye konuştu.

Bireylerde deprem sonrası stres bozukluğu, kaygı bozukluğu, travma, uyku sorunu, depresyon gibi durumlar yaşanabileceğini söyleyen Psikolog Baş, "Uzman yardımı almadan önceki aşamada, kişinin kendi olanaklarıyla süreci atlatabilmesi için psikolojik, çevresel ve sosyal kaynaklarını gözden geçirmesi lazım. Örneğin; deprem çantası, yaşanan konutun kalitesi bu kaynaklardan bazılarıdır. Bireyin riskli binada oturmaya devam edip etmediği, hangi tedbirleri aldığı gibi faktörler kaynak olarak önemlidir. İmkânı varsa riskli binada oturmamalı; güvende hissetmediğiniz bir ortamda korkunun sürmesi çok muhtemeldir. Öte yandan sosyal destek kaynakları harekete geçirilmeli, çevrenizdeki insanlarla bir araya gelmeniz iyi hissettirebilir. Acil durum planlaması yapmak da iyi hissettirebilir. Çünkü o anda ne yapacağınız bellidir, hazırlıklısınız, önceki kadar panik yapmayabilirsiniz. Bireyin, kaynaklarına güven duyması çok önemli" dedi.

'YÜZLEŞMEK GEREKLİ'

Depremin yarattığı korkudan kaçınmak yerine korkuyla yüzleşmek gerektiğini belirten Psikolog Baş, "Kaygı ve korku durumlarında genelde 'kaçınma' tercih edilir. Örneğin; depremin üzerinden uzun süre geçmesine rağmen hala ofisinize girmek istemiyorsunuz, kaçınıyorsunuz. Çünkü hala sizin için tehdit. Ancak siz kaçındıkça o tehdit taze olmaya devam ediyor, o korkuya alışamıyorsunuz. Bu alışmayı gerçekleştirmek

için kendinizi bu korkuya az da olsa maruz bırakmanız lazım. Kaçınma yerine yüzleşme tercih edilmeli. Yani, ofiste 8 saat bulunamıyorsanız ilk etapta 2 saat bulunmaya çalışın. Korkuyu atlatmak için kaynaklarınıza güven duymak, kaçınmayı engellemek ve yüzleşmek en önemli faktörlerdir. Ancak, depremin üzerinden uzun bir süre geçmesine rağmen korku, kaygı hissi devam ediyorsa ve deprem öncesi ruhsal ve sosyal duruma dönülemediyse bir uzmana başvurulması gerekir. Çünkü eğer destek alınmazsa bu durum kronik bir hale dönüşebilir, stresle bağlantılı biyolojik hastalıklara yol açabilir" ifadelerini kullandı.

'EBEVEYN, ÇOCUĞU ETKİLER'

Deprem psikolojisini çocuklar açısından değerlendiren Samet Baş, "Çocuklar yetişkinlere göre daha kaygılı, daha üzgün, daha hassas olabilir. Hırçınlık, huzsuzluk gibi belirtiler yoğun olarak yaşanabilir. Özellikle ilk zamanlarda ebeveynlerinden ayrılmamak, okula gitmemek isteyebilir. Karanlık korkusu, yalnız kalma korkusu gibi korkular ortaya çıkabilir. Rutin yaptığı faaliyetleri yapmak istemeyebilir. Araştırmalar şunu gösteriyor; eğer çocuğun yaşadığı evde bir hasar, bir kayıp varsa çocuğun yaşayacağı depresyon, kaygı bozuklukları, travma sonrası stres belirtileri gibi durumların şiddeti artıyor. Yine bazı araştırmalara göre ebeveynler deprem sonrasında ne derece stres belirtileri gösteriyorsa bu durum çocuğun yaşayacağı problemleri de direkt olarak etkiliyor. Çünkü yetişkinlerin yaşadığı olağanüstü durumu çocuklar da yaşıyor. Aslında yetişkinler ne kadar çok etkileniyorsa çocuklar da direkt ya da dolaylı olarak aynı şekilde etkileniyor" dedi.

'GERÇEKÇİ SÖYLEM ÖNEMLİ'

Çocuklarda depremin yarattığı psikolojik olumsuzluklarla nasıl başa çıkılabileceğine ilişkin açıklamalarda bulunan Psikolog Baş, "Deprem oldu, biz korktuk, çocuğumuz da korktu. Ama biz bu korkuyu konuşabiliyor muyuz? Çocuğumuzun endişeleri neler, aklındaki sorular neler? Bunları konuşabilmemiz gerekiyor. Çocuğa net bir şekilde gerekli bilgileri vermek, duygularını ifade etmesini sağlamak gerekiyor. Çocuk, korktuysa korkusunu ifade edebilsin. Yetişkinler de duygularını paylaşmalı. Bu korkunun normal olduğunu anlatmak gerekiyor. 'Her şey normal, tehlike yok, bir daha olmayacak' gibi söylemlerden kaçınılmalı, 'bir tehlike yaşadık, biz de korktuk, diğer insanlar da korktu ama önlemimizi aldık' şeklinde söylemlerde bulunulmalı. Çünkü siz yok saysanız bile çocuk bu endişeyi, korkuyu fark ediyor. Örneğin deprem sonrasında yaşam alanınızı değiştirdiyeniz, çocuğunuza 'tehlike geçene kadar başka bir yere gidiyoruz, orada daha güvenliyiz' gibi açıklamaları yapmanız doğru olacaktır. Gerçekçi cümleler kurup, aldığınız ya da alacağınız tedbirleri çocuğunuzla paylaşmalısınız. Ancak, uzun süre çocuğun endişeleri ve korkuları devam ediyorsa ya da çocuk bir kayıp yaşadıysa çok dikkatli bir şekilde gözlemlenmesi ve bir uzman desteği alınması gerekir" diye konuştu.

hayat kurtaracak çalışma Acil İzmir

İzmir Büyükşehir Belediyesi Türkiye'ye örnek bir çalışmaya imza atarak enkaz altında hayat kurtaracak 'Acil İzmir' mobil uygulamasını hizmete aldı. İBB Başkanı Tunç Soyer, böylesi hayati bir çalışmayı İzmir'e kazandırmaktan gurur duyduklarını belirterek tüm İzmirlilerden uygulamayı telefonlarına indirmelerini istedi.

**ACİL
İZMİR**

İzmir'i 30 Ekim depreminin ardından afetlere karşı dirençli kılmak için kısa sürede pek çok çalışmaya imza atan İzmir Büyükşehir Belediyesi (İBB), olası bir depremde enkaz altında kalanlara ulaşmak ve iletişim sağlamak amacıyla 'Acil İzmir' mobil uygulaması geliştirdi.

Afetlere hazırlık yapmayı temel öncelik olarak ele aldıklarını ve pek çok çalışma başlattıklarını belirten İBB Başkanı Tunç Soyer, 'Acil İzmir' mobil uygulamasının bu doğrultuda hayata geçirilen örnek bir çalışma olduğunu ifade etti. Soyer, "Bu uygulamayı herkesin telefonuna indirmesini, tüm ailesi ile bunu paylaşmasını ve herkesin güçlü bir şekilde duyurmasını istiyorum. Çünkü olası bir felakette bu uygulamayla kurtarılacak çok can olacak" dedi.

HAZIRLIKLI OLMALIYIZ

Depremi ülkenin ve İzmir'in jeolojik gerçekliğinin bir sonucu olduğunu hatırlatan Soyer, "Her felakette bir kez daha hatırladığımız bu gerçeklik, deprem riskine karşı hazırlıklı olmamızı zorunlu kılıyor. 30 Ekim İzmir Depremi'nde arama ve kurtarma çalışmalarının önemini ve bu çalışmalar ne kadar hızlı olursa, o kadar fazla hayat kurtarabildiğimizi bir kez daha hatırladık. Deprem sonrası yıkılan binaların enkazı altındaki canlarımızı kurtarmak için belediyemize bağlı itfaiye ekiplerimiz, AFAD, ilçe belediyelerimiz ve farklı illerden gelen yüzlerce arama kurtarma ekibi, günlerce süren çok yoğun ve hummalı bir çalışma yürütmüştü. Tüm ekiplerin özverili çalışmalarıyla enkazdan 107 yurttaşımızı sağ çıkarmayı başarmıştık. Kaybettiğimiz 117 canımız için yüreğimiz yansa da, 65'inci ve 91'inci saatin sonunda kurtarılan Elif ve Ayda kızlarımız, hepimize umut olmuştu. Bu uygulamamız sayesinde, şehrimizde meydana gelebilecek olası bir depremde, enkazda mahsur kalan vatandaşlarımızın konumlarının anında itfaiye ekiplerimize ulaştırılmasını ve internete dahi ihtiyaç duymadan 'bluetooth' araması ile bulunabilmesini sağlayacağız. Kurtarma ekiplerimiz, enkaz altındaki vatandaşlarımızın telefonuna komut gönderebilecek ve siren sesi çaldırarak konumunu tespit edebilecek." diye konuştu.

ANLIK TAKİP YAPILABİLECEK

Başkan Soyer uygulamanın en yakındaki toplanma alanlarını, uzaklık ve yol tarifi vererek hızlı ve kolay bir şekilde gösterdiğine de dikkat çekerek, "Ayrıca uygulama sayesinde, depremzedeler ve onlara yardımcı olmak isteyen gönüllü yurttaşlarımızın kolaylıkla bir araya gelmesini sağlıyoruz. Bu uygulamayı, deprem öncesi bilgilendirmeleri içerecek ve deprem sonrası vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu her türlü yardımı alabilmesini sağlayacak şekilde tasarladık. Acil İzmir mobil uygulamamız olası bir depremde, her depremzedenin durumunu anlık olarak takip edebileceğimiz ve enkaz altındaki vatandaşlarımızın, itfaiye ekiplerimiz tarafından kurtarılanaya kadar sürekli bilgi akışıyla, hayatta kalması için yapması gerekenleri sesli olarak iletteceğimiz, çok özgün ve yaşamsal bir çalışma" ifadelerini kullandı.

ACIL İZMİR NASIL ÇALIŞIR?

✓ Acil İzmir mobil uygulaması akıllı telefonların app store ve play store platformlarından ücretsiz indiriliyor.

✓ Deprem sonrası yurttaşlar, telefona ulaşamadıkları durumlarda dahi uzaktan seslenerek 'Beni Bul' komutuyla ya da 'Enkaz altındayım' butonu ile otomatik olarak yardım çağrılarını ve konumlarını İzmir Büyükşehir Belediyesi İtfaiye yetkilileri ile paylaşabilmesini sağlıyor.

✓ Enkaz altındaki yurttaşların Bluetooth yayını açılır ve sinyal gücü, kalan batarya seviyesi gibi bilgileri Arama Kurtarma Ekiplerine iletiyor.

✓ 17 Mhz ses yayını başlatılarak kurtarma ekiplerinin enkaz çalışma faaliyetlerinde, depremzedenin yerini tespit etmesi kolaylaşıyor. Enkaz altında bulunan yurttaşların sesli komut ile 'Konumun ekiplere gönderildi. Korkma, seni bulmamıza çok az kaldı!' mesajı gönderiliyor.

*Çağrı yapan kişi, yanında bulunan kişi sayısını da arama kurtarma ekiplerine, akustik dinleme yönteminde yerini bildirmek amacı ile uygulama üzerinden siren sesi ile işaret verilebiliyor. Yurttaşlar 'güvendeyim' butonuyla daha önce oluşturdukları güven odalarında bulunan yakınlarına ve İzmir Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Birimi yetkililerine konum bilgilerini gönderebilir, güvende olduklarının bilgisini mesajla paylaşabiliyor.

'niçin
çelik yapı
yaptığımız
depremden sonra
anlaşıldı'

“Bu yapının taşıma gücü, betonarmeye uygun değil. ‘Eğer biz böyle yüksek bir yapı yapacaksak nasıl yapacağız?’ diye masaya yatırdık ve çeliğe karar verdik. Bu proje çılgın bir projeydi. Hiç kimse Bayraklı’nın göbeğinde bunu bir daha yapmaz, ben de dahil!”

ŞERMİN ÇOLAK

İzmir’de kentsel dönüşüm adımlarıyla dikkat çeken Biva Mimarlık’ın Yönetim Kurulu Başkanı Mimar Vahap Yılmaz ile bir araya gelerek depremden sonra yapılan çalışmaları, mevcut ve ilerleyen günlerde yapacakları projeleri konuştuk. Pandemi sürecinin ve depremin ‘ev bilincini’ değiştirdiğini belirten Yılmaz, yatay yapılaşmaya yoğunlaştıklarını, çalışmalara bu kapsamda yön verdiklerini söyledi. 151 metre yükseklikle Avrupa’nın en yüksek yapısal çelik binası olacak Biva Tower hakkında ise ‘çılgınlık’ yorumunda bulunan Yılmaz, “Maliyetlerden dolayı ne kadar satış yaparsak yapalım harcadığımızı yerine koyamayacağız. Hiç kimse Bayraklı’nın göbeğinde bunu bir daha yapmaz. Ben de dahil!” dedi.

Çevre Şehircilik Bakanlığı’nın depremden sonra yaptığı çalışmaları hızlı ve yerinde bulunduğunu belirten Yılmaz, “Yıkılan apartmanlarla ilgili aksiyon alınması ve imatların başlaması, evinden olan insanların yapılan çalışmalarla tekrar yerlerine getirilmesini doğru buluyorum” ifadelerini kullandı.

YIKIM BİR AN ÖNCE BAŞLAMALI!

Tek sıkıntının yıkılan binalar olmadığını, mevcutta hasarlı olan ve yıkılması gereken binaların da bulunduğunu hatırlatan Yılmaz, binalardaki durumun vatandaşların inisiyatifine bırakıldığını kaydetti. Yılmaz, "6306 sayılı yasa ile yapılması gereken işler olduğu için burada hızlı bir aksiyon alınmıyor gibi gözüküyor. Bayraklı'nın özelinde bir çalışma yapılabilir. Belediyeden, Büyükşehir'den destek alınıp özel bir karar da çıkartılabilir. Ya da ağır hasarlı yerler afet riskli alanlar ilan edilebilir. Oralarda yıkım bir an önce başlamalı. Binaların yenisi yapılıp insanların bir an önce kendi yuvalarına dönmesi şart. Ancak süreçte 6306'nın getirmiş olduğu kanun biraz anlaşmaya yönelik; müteahhitle anlaşma, insanların 3/2 çoğunluğunu sağlamaya yönelik olduğu için anladığım kadarıyla bu konuda yol alınmıyor. Olası bir depremde o binalar yıkımla karşı karşıya kalabilir. Çevre binalara zarar verebilir. Çevre Şehircilik Bakanlığı ve belediyeler bu konuda çok hızlı bilgilendirme ofisleri kurup, vatandaşları bilgilendirmeli" şeklinde konuştu.

'ZEMİN İYİLEŞTİRMESİNE ÖNEM VERİN'

"Vatandaşlar önceliği 'emniyetli ve zemini güçlendirilmiş bir eve sahip olmak' olarak ele alıp -yani seramiği şöyle, boyası böyle olsun yerine-, müteahhitlik kârını da düşünerek -sonuçta yapım bedeli var- 3+1 daire 2+1 olursa bence bunu kabul etmeli" yorumunda bulunan Vahap Yılmaz, "Ama iyi bir müteahhide de vermeli ki sorun yaşamasin. Referansları olan, daha önce bu işi yapmış, zemin iyileştirmesi yapabilecek birileri olmalı. Çünkü sonuç zeminle ilgili; yukarıdaki yapıyı ne kadar iyi yaparsanız yapın zeminin iyileştirilmesi lazım. Vatandaşa çağırım şu, fiyat alırken zemin iyileştirmesini de işin içine koyup çıkan maliyetleri görsünler" dedi.

Yılmaz, zemin iyileştirmenin çeşitli teorileri olduğunu belirterek, jet grout yönteminin de fora kazık yönteminin de birer zemin iyileştirmesi olduğunu hatırlattı. Vatandaşların 'Geçici çözüm iyileştirmesi mi kalıcı mı?' diye düşünmesi gerektiğini de söyleyen Yılmaz, kararın kalıcı olanı seçmekten yana kullanılması gerektiğini dile getirdi. "Üst yapı biraz daha verimkar hale getirilmeli, çok sıvasına boyasına takılı kalınmamalı" diyen Yılmaz, "Vatandaşlar, betonarmesi güçlü, zemini iyi olan binalara sahip olmak için karar vermeli. Sağdan soldan gelen 'kat verilecekmiş' duyumlarını geçip, bir an önce dönüşüme geçmeleri lazım. Burada en büyük karar verici mercii vatandaş" açıklamasında bulundu.

'BUNU KİMSE YAPMAZI!'

Kentsel dönüşümle ilgili sadece ada bazında çalışmalara açık olduklarını belirten Mimar Vahap Yılmaz, yaptıkları binalarla ilgili insanlardan muhteşem dönüşler aldıklarını, insanların huzurlu olduklarını ve yeni yapılan binalarda hiçbir zaman risk olmadığını bildiklerini söyledi.

"Ben şunu net söylüyorum. Bir daha hiç kimse gelip burada çelik bina yapmaz" diyen Yılmaz, bunun nedeninin yüksek maliyet olduğunu vurguladı. Yılmaz, "Bizim ilkemiz farklı. Bize 'Neden çelik yapı yaptınız?' diye insanların hiçbir zaman soru sormamasını hep merak etmişimdir. Son yıllarda sormaya başladılar. Niçin çelik yapı yaptığımız gerçek depremden sonra ortaya çıktı.

Binanın taşıma gücü, bu yapının taşıma gücü betonarmeye uygun değil. 'Eğer biz böyle yüksek bir yapı yaparsak ne yapacağız?' diye masaya yatırdık ve çeliğe karar verdik. Bunu bir daha bu maliyetlere kimse yapmaz. Bana göre bu delilik. Biz burada bu maliyetlere bu bina gibi 3 tane daha bina yapardık. Burası Bayraklı'nın bir simgesi olacak. Talepler çok yüksek. Bizim bitmeye yakın satış yapma kararımız var ancak talepler oluşmaya başladı. Fakat ne kadar satış yaparsak yapalım harcadığımızı yerine koyamayacağız maliyetlerden dolayı. Bu proje çılgın bir projeydi. Hiç kimse Bayraklı'nın göbeğinde bunu bir daha yapmaz, ben de dahil!" dedi.

YENİ KÖY PROJESİ

Yeni projeler ile ilgili de konuşan Yılmaz, pandemi sürecinin vatandaşlardaki ev bilincini değiştirdiğini ve anlayışın daha çok müstakil evlere kaydığını söyledi. Sasalı'da yeni başlayan bir projeleri olduğunu ve Urla ile Karşıyaka'da da devam eden projeleri olduğunu kaydeden Yılmaz, "Bundan sonraki amacımız bir köy kurmak. Yatay yapılaşma ile insanların mutlu, huzurlu yaşayacağı, toprağa dokunacağı projeler geliştireceğiz. Bu yönde çalışmalarımız olacak. Lokasyon ise sürpriz olsun. Araziden aldığımız doğadan aldığımız taşları tekrar doğaya vereceğiz. Taş ve ahşabın birleştiği evler yapacağız" ifadelerini kullandı.

UNUTMAYACAĞIZ, UNUTTURMAYACAĞIZ

30 Ekim 2020 tarihinde saat 14.51'de hepimizin yüreğini yakan depremin ardından yitirdiğimiz 117 canımızı, deprem vergilerini halk için değil rant için harcayanları, kaçak yapılara af çıkaranları, tarım arazilerini imara açanları, yapı üretimi ve denetiminde bağımsız meslek odalarını devre dışı bırakanları, yapıları inşa ederken uygun malzeme kullanmayanları, toplumu yalan yanlış bilgilerle manipüle eden şakşakçıları, hukuk devleti yerle bir edilirken hesap soramayan tüm politikacıları, acıları istismar ederek gerçeklerin üstünü örten medya çalışanlarını, yoksul halkı her fırsatta sömüren ahlaksız patronları, hukuka uymak istemediği için hukuku kendine uyduranları, kendileri yazlık/kışlık saraylarda otururken vatandaşın geleceği için hiçbir öngörüsü olmayanları, liyakatsizliği her alanda kurumsallaştıranları, doğayı ve tüm yaşam alanlarını yok ederek her türlü felaketin önünü açanları, düzenbazlıklarıyla geride büyük bir sosyal enkaz bırakanları... Ezcümle; 117 insanımızın katledilmesinin yolunu açanları, bize bu cehennemi yaşatanları unutmayacağız, unutturmayacağız...

Metin: Yağız Barut - Fotoğraf: Darko Bandic/AP

